

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravištvu „DOMOLJUBA“ Vodnikove ulice št. 2. — Naznanila se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 19.

V Ljubljani, 6. oktobra. 1892.

Letnik V.

Po I. slovenskem katoliškem shodu.

Prelepi so bili dnevi prvega katol. shoda v Ljubljani. To je bil slovesen katoliški praznik, ko je naš narod prvokrat očitno pred vsem svetem slovesno spoznaval svojega Boga tudi kot gospodarja v javnem, političnem življenju. Ta shod je pričal, da mora biti Slovenec veren katoličan ne-le v domači hiši in v cerkvi, ampak povsod tudi takrat, ko gre volit občinske, deželne ali državne zastopnike; vselej, kadar očitno govori ali piše, vedeti mora, da se mu je pri vseh njegovih delih držati božjih in cerkvenih postav. — Katoliški shod nas je učil pokorščine do Boga, do cerkve in do njenih služabnikov. — Bil je katol. shod lep praznik; toda praznik je minul in začel se je — delavnik, ko je treba delati, trpeti in moliti vmes. — Kakor namreč povsod na svetu, tako imamo tudi med Slovenci dve stranki: katoliške verne in pa liberalne brezverne Slovence. — Naši liberalci seveda so bili nasprotni katoliškemu shodu ter sedaj po shodu zelo grdo pišejo o shodu po svojih listih.

Vzlasti surovo in krivično pišejo proti ljubljanskemu knezoškofu, ki je prav kakor apostol nevstrašeno in jasno povedal, kakšne so razmere pri nas in kaj nam treba, da bomo res dobri katoličani. Mnogo šuma ženó liberalci posebno z družbo sv. Cirila in Metoda ter vpijejo, da so družbo na katol. shodu napadli. To je ostudna grda laž, ker katoliški shod to družbo tople priporoča s pogojem, da deluje v soglasju s škofi. V tem oziru lepo pišejo „Dol. Novice“: Zadnjič smo izrekli nado, da bomo še nekoliko spregovorili o prelepem katoliškem shodu v Ljubljani. Že ko smo pisali za zadnji list, so se čuli po liberalnih slovenskih časnikih hudi glasovi zoper ta važni shod — ali sedaj ti gospoda kar besni. Kar je bilo tamo sklenjenega očitno dobrega, o čemer nihče med Slovenci ne dvomi, o tem se kar molči, kar pa je bilo

tacega, da nekaterim ni po volji, to se prerekava, zavija, o tem se kar laže, da je groza. Liberalni listi očitajo, da je katoliški shod napadal družbo sv. Cirila in Metoda, napadajo našega prevzvišenega škofa, češ, da je duhovnom ukazal v dveh listih, da morajo hvaliti njegovo ravnanje, delati zoper liberalce itd. Bili smo priče na katoliškem shodu, zato smemo trditi vpricho Boga, da zoper družbo svetega Cirila in Metoda ni bilo besedice, marveč se je jako tople priporočala; beseda zoper tega ali onega gospoda še ni beseda zoper reč samo. Ravno tako je naravnost izmišljeno, da bi bili taki ukazi kedaj pršli od našega škofa, noben duhoven na Kranjskem jih ni videl — in vendar pravi „Slovenski Narod“, so bili duhovnom poslani. Naše prepričanje je, da je greh zoper narod slovenski, ako se z lažjo begajo ljudje — da bode v strašno škodo našemu malemu narodu; da bode v pogubo prepotrebni in koristni družbi sv. Cirila in Metoda, katero smo že tolikrat priporočali v našem listu, za katero hočemo še delati po svojih slabih močeh — ako se ne krene kmalu na kako drugo stran. Vsi banketi ne bodo nič pomagali, ampak razdor le večali.“ — Take laži trosijo po svetu naši liberalni listi in četudi jih prepričamo, da ne govoré resnice, vendar nečejo preklicati svojih trditev. — Tako nepošteno počenjanje in beganje zato vzbuja občno nevoljo tudi med ljudstvom samim. Verno naše ljudstvo ne more trpeti, da bi se v blato teptali naši od Boga postavljeni škofje. Zato se je začelo vse gibati vzlasti po naši kranjski deželi. Duhovniki se zbirajo v posvete, odločno obsojajo rogoviljenje slovenskih liberalcev ter izjavljajo, da hočejo s svojim škofom iti kamor treba, četudi v najhujše trpljenje; ljudstvo oporeka po svojih občinskih močeh zoper to rovanje ter izraža pokorno vdanost svojemu škofu.

Kaj je novega po svetu?

V *Austriji* so končali zborovanje deželni zbori. Posebno veselega nimamo o tem zborovanju omeniti, kar je naravno, ker v večini deželnih zborov imajo večino liberalci ali pa omahljivci, ki niso ne krop ne voda. Z veseljem omenjamo, da se je letos v gališkem deželnem zboru od poljske in rusinske strani naglasila potreba bolj verske šole. Posebno je rusin Kovalski naglašal, da je ves vpliv sedanje šole le bolj formalen, da torej ne more tako vplivati na odgojo mladine, kakor bi bilo želeti. Da se je potreba verske šole omenjala v gališkem deželnem zboru, je tem veselejše znamenje, ker dosedaj so Poljaki bili nekako mlačni v tem oziru. Vzlic vsem liberalnim uporom vedno bolj prodira prepričanje, da je treba šole postaviti na versko podlago, kajti sedanje šole ne rodé zaželjenega sadu. — V *češkem deželnem zboru* so Mladočehi stavili predlog, da se sklene adresa na cesarja, da obnovi češko državno pravo. Poprej so se pogajali o tej stvari s češkimi veleposestniki in Staročehi, da bi podpirali njih predlog. Pogajanja pa niso imela nobenega uspeha. Staročehom se je zdelo, da tak predlog sedaj ni umesten in da ni od njega pričakovati nobenega uspeha. Veleposestniki so pa celo izrekli misel, da se mora poprej z Nemci urediti sprava, ker brez sodelovanja Nemcev se obnovenje češkega državnega prava ne boče dalo doseči. Mladočeški predlog se je v zbornici izročil odseku in se boče v deželnem zboru razgovarjalo o njem še-le po Božiču. Staročehi so pa predložili deželnemu zboru načrt zakona, s katerim naj bi se vredile jezikoslovne razmere pri vseh javnih uradih na Češkem. Načrt zakona je osnovan po-

polnoma po navetih narodne enakopravnosti in se tiče tudi notranjega uradnega jezika. Vsašt je pa predlagal, da se deželni zbor obrne do vlade, da prekliče naredbo ob osnovi okrajnega sodišča v Teplicah. — V *moravskem deželnem zboru* so se slovanski poslanci letos zopet oglasili za pravičnejšo sprotno volilnega reda. Na Moravskem pri volitvah za deželni zbor še sedaj petakarji nimajo volilne pravice, ker se liberalci bojé za večino. Ko so letos češki zastopniki zopet to stvar sprožili in grajali deželni odbor, da tako dolgo ne izdela načrta za spremembo deželnozbornskega volilnega reda, so se Nemci izgovarjali, da je treba počakati, da se dobé podatki poslednjega ljudskega števljenja. — V *sleškem deželnem zboru* so letos Nemci pokazali zopet vso brezozirnost. Zavrgli so predloge slovanskih poslancev o šolskih stvareh, še odseku jih niso hoteli izročiti. Sleski Slovani bodo pa sedaj drugje potrkali za slovanske šole, ker dobro vedó, da v Opavi v tej stvari ni zadnja instanca. Poslednji čas so bile na Češkem in Tirolskem dopolnilne volitve za deželni zbor. Na Tirolskem so v italijanskih volilnih okrajih bile dopolnilne volitve, ker so poslanci zgubili mandate, ker niso hoteli priti v zbor. Voljeni so razven jednega vsi prejšnji poslanci, kateri tudi sedaj ne pojdejo v zbor. Na Češkem je pa dvanajst veleposestnikov bilo odložilo mandate. Pri dopolnilnih volitvah so voljeni češki kandidatje. V narodnem oziru so novovoljeni poslanci mnogo odločnejši, nego so bili prejšnji. Nemci se volitve niso udeležili. Nadejali so se, da boče vlada zanje porabila ves svoj vpliv. Ko so pa videli, da se Taaffe nič ne gane, pa kandidatov niso postavili in se

Listek.

Žgoči hlebec.

Stari kovač Miha že dolgo ni mogel več v kovačnici vzdigovati kladiva, niti kakih drugih težkih del oskrbovati, le po hiši je še sem ter tja hodil ter pogledaval, če je vse v redu. Hišo in posestvo je bil že zdavnaj izročil svojemu sinu, ki je vrlo dobro gospodaril. Če se je pa tudi na Miha vse postaralo, vendar šaljiv bil je še vedno. Kar drugi niso mogli doseči z jezo in prepiranjem, dovršil je on s šalo. Povsodi je imel svoje oči, ter skrbel za red v hiši. Marsikaterega posla, ki mu ni bil po volji, bodisi gledé poštenosti ali vedenja, poboljšal je on s šalo.

Nekoč je porednežu prav izvrstno v spomin vtisnil sedmo božjo zapoved. Čepenov Janjče je imel svojo bajtico konec vasi, kjer je prebival s svojo družino. Druzega premoženja ni imel. Živel se je s tem, da je hodil dnuarit. Tega si je nekoč izbral stari Miha, da bi mu spekel kruh, ker on ni mogel več peči, sin je bil pa z doma. Seveda Miha ni prav zaupal Janjčetu, ker za prav poštenega ta ni veljal v vasi. Sicer ne smemo misliti, da je Janjče morebiti ljudi napadal in jim kradel, kar je pri njih dobil; Bog varuj! Le kaj čisto majhnega je včasih

storil, kar drugim ni bilo všeč. Tako se je Janjčetu zdel grajščinski lovec prezloben, ker je zajem pasti nastavljal. Zato je on mislil, da jih more rešiti in potem jih doma tako skriti, da bi se jim zopet kaj takega ne primerilo. To se mu ni zdelo nič posebno napačnega. In če je včasih kako zelnato glavo vzel mimogredé s kake njive in jo potem doma pojedel, kakor bi bila zrastle na njegovi njivi, kaj če to biti? In če je šel po noči pogledat v gojzd, če ni morebiti kdo kaj drv pripravil, da jih znosi domov, kaj se hoče, saj tudi on kuha! Kadar je bil krompir goden, moral se je tudi prepričati, kje imajo boljsega in zato je jemal z vsake njive, kjer je hodil mimo, dva ali tri krompirje, da je potem poskušal doma, kateri kmet ima boljsega. — To so bile misli, ki so staremu kovaču rojile po glavi, ko si je izbiral peka. Rad bi bil izbral koga druzega, toda ker ni bilo v bližini nikogar, moral je vzeti Janjčeta. Janjče je seveda rad prevzel to ponudbo. Urno se je kakor izučeni pek lotil dela in skoro celi dan je imel dosti opravila s peko. Tudi pri tem svojem poslu je premišljeval, kako bi se moglo kaj odnesti. Prepričan je bil, da stari Miha dobro vé, koliko mora kruh tehtati, zato se mu ni nič kaj pametno zdelo, kar tebi nič, meni nič vzeti moke. Ali nekaj mora tudi on dobiti, to je sklenil v svoji modri glavi. Dolgo je tuhtal in naposled jo je iztuhtal. Mislil si je: no saj

jezé po svojih glasilih. — Na *Ogerskem* so slavili te dni osemdesetletnico puntarja Košuta. Več jih je pri tej priliki odpotovalo v Turin, kjer Košut stanuje. Da so pri tej priliki precej zabavljali proti Avstriji, se samo po sebi razume. Pa tudi na Ogerskem je bilo več neumestnih demonstracij. Mej drugim ga je Budimpešta izvolila za častnega občana. Nadžupan se je sicer upiral temu, ali njegovo upiranje ni nič pomagalo. — V *Budimpešti* ste se v soboto sešli delegaciji, to je ona dva zbora, ki imata odločevati o stvareh, ki so skupne Avstriji in Ogerski. Pred vsem pa dovoliti denar za cesarski dvor, vnanje stvari in vojsko. Predlagal se je delegacijama proračun za bodoče leto, ki kaže čiste potrebščine nekaj nad 141 milijonov goldinarjev. Za vojsko se zahteva kake štiri milijone več nego se je lani. — Sešel se je pa tudi ogrski državni zbor, kateremu se je tudi predlagal deželni proračun, ki kaže nekaj tisoč prebitka. Pri tej priliki je finančni minister obetal mnogo koristnih prememb in naredeb. Poslanei so pa njegove lepe obljube največ nekako nezaupno poslušali. — V *Francoji* praznovala se je stoletnica prve republike. Pri tej priliki se je mnogo govorilo o miru in pobratenju narodov. Vlada je pa znova pokazala svoje nasprotstvo do vsega, kar je katoliškega. V nordskem departementu je dala zapreti neko jezuitsko

kapelo samo zaradi tega, ker so vanjo hodili tovarniški delavci. Vlada je izvedela strašno novico, da nekateri katoliški tovarnarji silijo delavce v cerkev. To je pa seveda proti svobodi vere in vesti. Seveda, ko bi delavce silili na kake veselice, bi se vlada ne bila tako hitro oglasila. Digenski škof je v svojem pastirskem listu odsvetoval vernikom čitanje dveh monarhističnih listov, ki zadnji čas zabavljata čez papeža in škofo. Princ Napoleon in pa grof Pariški sta se zopet nekoliko oglasila, da svet ne pozabi, da bi rada prišla na francoski prestol. Zgovorno svojim somišljenikom dokazujeta, kako bi bilo koristno, ko bi ju poklicali na čelo francoske države. Princ Napoleon se kaže celo republikanec, grof Pariški obeta razne demokratične uredbe. Narod se pa dosti ne zmeni več za izjave teh dveh mož, ker od njiju ne pričakuje rešitve Francije. — V *Nemčiji* so se katoliški in protestantski konservativci malo zblížali, kar je bilo lahko, ker so oboji za versko šolo in proti židovskemu liberalizmu. S skupnim postopanjem so že liberalcem pri dopolnilni volitvi odtrgali jeden mandat. To je pa že vzbudilo velik strah v liberalnem taboru. Liberalni listi kličejo k slogi in odločnosti, da verska šola zopet ne pride na dnevni red. — Razmere mej Nemčijo in Rusijo se nekoliko boljšajo, kar bode, kakor pričakujemo, še bolj utrdilo evropski mir.

Kaj je novega po Slovenskem?

Z *dolenjskih hribov*, 25. septembra. To so pa zlate besede, tako sem sam pri sebi rekel, ko sem čital cenjenega „Slovenca“ št. 207. Katere so pa ove besede? Na-

vedem jih tu: „Možje, ki so vajeni igrati le vlogo mamelukov in kimovcev, ti niso za nas.“ Te besede naj bi odmevale povsod in na vseh krajih po katoliškem sbodu.

prav tako natanko tudi ne bode tehtal stari vsacega hleba, in če jaz od vsacega hleba vzamem nekoliko testa in sebi spečem hlebček, se mu o tem še sanjalo ne bode. Rečeno, storjeno. Hlebček bil je takoj zgnjeten, potem brž v peč z njim, da bode prej pečen, kakor drugi hlebje in da ga potem ne bodo videli posli, ko pridejo pomagat hlebe iz peči devat. Vse mu je iz začetka šlo po sreči. Ko pa je pečeni hlebček vzel iz peči in ga hitro, ker je bil zelo vroč, iz jedne roke v drugo metal, zasliši stopinje. Janjče je takoj čutil, da se bliža stari Miha. Malo se prestraši, a ker je bil že večkrat v takih neprilikah, hitro dene hlebček za srajco in hodi sem in tja. Stari kovač je prišel k Janjčetu in je takoj videl, da ni vse tako, kakor bi moralo biti. Vendar govoril je kakor bi čisto nič ne bil zapazil. „No, ali bo že kmalu kruh pečen?“ ga vpraša. „Da“, odvrne naglo Janjče in se obrne v stran, ter popravi hlebček za pasom, ki ga je grozno pekel. Miha je to zapazil in takoj vedel, kaj je, vendar ni hotel nič reči, ampak hotel je tati spokoriti. Janče bi bil najraje videl, da bi Miha takoj odšel, ali ta je stal pred njim kakor pribit. Začel je govoriti o vremenu, o letini in še o mnogih drugih stvareh. Janjčeta je pekel hlebček, da mu je kar pot stopal na čelo. Vedno si ga je popravljal ali nič ni bilo bolje. Miha je vse to videl in komaj je zadrževal smeh. Ali ko Miha le ni hotel oditi

in je zopet nekaj novega začel pripovedovati, Janjče ni mogel prestajati več bolečin, ki mu jih je prizadeval hlebček. Ves obupen ga potegne izza srajce rekoč: „Ne morem več strpeti, četudi hlebček vidite!“ Miha bi bil kmalu samega smehu počil. Tako spokorjenega Janjčeta še ni videl v svojem življenju. Ali on je hotel, da bi se Janjče poboljšal, zato mu je rekel, da ga noče sodnji naznaniti, tudi ga ne za tatu razglasiti, ali opomniti ga hoče, kakšna kazen zadene človeka, ako nepošteno dela. Vroč hlebček ga je že zvnaj tako ožgal, da bode dolgo nosil znamenje na telesu, kako ga mora žgati še le slaba vest, če se ne očisti greha. In kdor se ga ne očisti, trpel bode še hujše kazni, žgalo ga bode v večnosti še bolj, kakor je to sedaj poskusil. Tako je govoril stari kovač Miha Janjčetu in mu naposled podaril oni osodepolni hlebček. Janjče je še dolgo imel opeklino, in prav ta bitka poskušnja in lep nauk gospodarjev sta ga privedla do sklepa, da največ velja mož poštenjak, ki nikoli ne pride v tako sitne nečastne zadrege. — Zajci v gozdu, zeljate glave na tuji njivi in krompir v sosedovi zemlji so imeli mir pred Janjčetom. Ni jih več potreboval. Dovolj mu je za potrebo zraslo na lastnem svetu, katerega je bajti prikupil s svojo pridnostjo in poštenostjo. — To dogodbo pa je še v svoji starosti rad pripovedoval domačim, ko jih je opominjeval, naj bodo pošteni in delavni!

Kaj je novega po svetu?

V *Avstriji* so končali zborovanje deželni zbori. Posebno veselega nimamo o tem zborovanju omeniti, kar je naravno, ker v večini deželnih zborov imajo večino liberalci ali pa omahljivci, ki niso ne krop ne voda. Z veseljem omenjamo, da se je letos v gališkem deželnem zboru od poljske in rusinske strani naglašala potreba bolj verske šole. Posebno je rusin Kovalski naglašal, da je ves vpliv sedanje šole le bolj formalen, da torej ne more tako vplivati na odgojo mladine, kakor bi bilo želeti. Da se je potreba verske šole omenjala v gališkem deželnem zboru, je tem veselejše znamenje, ker dosedaj so Poljaki bili nekako mlačni v tem oziru. Vzlic vsem liberalnim uporom vedno bolj prodira prepričanje, da je treba šole postaviti na versko podlago, kajti sedanje šole ne rodé zaželjenega sadu. — V *češkem deželnem zboru* so Mladočehi stavili predlog, da se sklene adresa na cesarja, da obnovi češko državno pravo. Poprej so se pogajali o tej stvari s češkimi veleposestniki in Staročehi, da bi podpirali njih predlog. Pogajanja pa niso imela nobenega uspeha. Staročehom se je zdelo, da tak predlog sedaj ni umesten in da ni od njega pričakovati nobenega uspeha. Veleposestniki so pa celo izrekli misel, da se mora poprej z Nemci narediti sprava, ker brez sodelovanja Nemcev se obnovljenje češkega državnega prava ne bode dalo doseči. Mladočeški predlog se je v zbornici izročil odseku in se bode v deželnem zboru razgovarjalo o njem še-le po Božiču. Staročehi so pa predložili deželnemu zboru načrt zakona, s katerim naj bi se vredile jezikoslovne razmere pri vseh javnih uradih na Češkem. Načrt zakona je osnovan po-

polnoma po navetih narodne enakopravnosti in se tiče tudi notranjega uradnega jezika. Vašaty je pa predlagal, da se deželni zbor obrne do vlade, da prekliče naredbo ob osnovi okrajnega sodišča v Teplicah. — V *moravskem deželnem zboru* so se slovanski poslanci letos zopet oglašili za pravičnejšo spravo med volilnega reda. Na Moravskem pri volitvah za deželni zbor še sedaj petakarji nimajo volilne pravice, ker se liberalci bojé za večino. Ko so letos češki zastopniki zopet to stvar sprožili in grajali deželni odbor, da tako dolgo ne izdela načrta za spremembo deželnozbornskega volilnega reda, so se Nemci izgovarjali, da je treba počakati, da se dobé podatki poslednjega ljudskega številsenja. — V *sleškem deželnem zboru* so letos Nemci pokazali zopet vso brezozirnost. Zavrgli so predloge slovanskih poslancev o šolskih stvareh, še odseku jih niso hoteli izročiti. Sleski Slovani bodo pa sedaj drugje potrkali za slovanske šole, ker dobro vedó, da v Opavi v tej stvari ni zadnja instanca. Poslednji čas so bile na Češkem in Tirolskem dopolnilne volitve za deželni zbor. Na Tirolskem so v italijanskih volilnih okrajih bile dopolnilne volitve, ker so poslanci zgubili mandate, ker niso hoteli priti v zbor. Voljeni so razven jednega vsi prejšnji poslanci, kateri tudi sedaj ne pojdejo v zbor. Na Češkem je pa dvanajst veleposestnikov bilo odložilo mandate. Pri dopolnilnih volitvah so voljeni češki kandidatje. V narodnem oziru so novovoljeni poslanci mnogo odločnejši, nego so bili prejšnji. Nemci se volitve niso udeležili. Nadejali so se, da bode vlada zanje porabila ves svoj vpliv. Ko so pa videli, da se Taaffe nič ne gane, pa kandidatov niso postavili in se

Listek.

Žgoči hlebec.

Stari kovač Miha že dolgo ni mogel več v kovačnici vzdigovati kladiva, niti kakih drugih težkih del oskrbovati, le po hiši je še sem ter tja hodil ter po gledaval, če je vse v redu. Hišo in posestvo je bil že zdavnaj izročil svojemu sinu, ki je vrlo dobro gospodaril. Če se je pa tudi na Miha vse postaralo, vendar šaljiv bil je še vedno. Kar drugi niso mogli doseči z jezo in prepiranjem, dovršil je on s šalo. Povsodi je imel svoje oči, ter skrbel za red v hiši. Marsikaterega posla, ki mu ni bil po volji, bodisi gledé poštenosti ali vedenja, poboljšal je on s šalo.

Nekoč je porednežu prav izvrstno v spomin vtisnil sedmo božjo zapoved. Čepenov Janjče je imel svojo bajtico konec vasi, kjer je prebival s svojo družino. Druzega premoženja ni imel. Živel se je s tem, da je hodil dni-narit. Tega si je nekoč izbral stari Miha, da bi mu spekel kruh, ker on ni mogel več peči, sin je bil pa z doma. Seveda Miha ni prav zaupal Janjčetu, ker za prav poštenega ta ni veljal v vasi. Sicer ne smemo misliti, da je Janjče morebiti ljudi napadal in jim kradel, kar je pri njih dobil; Bog varuj! Le kaj čisto majhnega je včasih

storil, kar drugim ni bilo všeč. Tako se je Janjčetu zdel grajščinski lovec prezloben, ker je zajcem pasti nastavljal. Zato je on mislil, da jih more rešiti in potem jih doma tako skriti, da bi se jim zopet kaj takega ne primerilo. To se mu ni zdelo nič posebno napačnega. In če je včasih kako zelnato glavo vzel mimogrede s kake njive in jo potem doma pojedel, kakor bi bila zrastle na njegovi njivi, kaj če to biti? In če je šel po noči pogledat v gozjd, če ni morebiti kdo kaj drv pripravil, da jih znosi domov, kaj se hoče, saj tudi on kuha! Kadar je bil krompir goden, moral se je tudi prepričati, kje imajo boljšega in zato je jemal z vsake njive, kjer je hodil mimo, dva ali tri krompirje, da je potem poskušal doma, kateri kmet ima boljšega. — To so bile misli, ki so staremu kovaču rojile po glavi, ko si je izbiral peka. Rad bi bil izbral koga družega, toda ker ni bilo v bližini nikogar, moral je vzeti Janjčeta. Janjče je seveda rad prevzel to ponudbo. Urno se je kakor izučeni pek lotil dela in skoro celi dan je imel dosti opravila s peko. Tudi pri tem svojem poslu je premišljeval, kako bi se moglo kaj odnesti. Prepričan je bil, da stari Miha dobro vé, koliko mora kruh tehtati, zato se mu ni nič kaj pametno zdelo, kar tebi nič, meni nič vzeti moke. Ali nekaj mora tudi on dobiti, to je sklenil v svoji modri glavi. Dolgo je tuhtal in naposled jo je iztuhtal. Mislil si je: no saj

jezé po svojih glasilih. — Na *Ogerskem* so slavili te dni osemdesetletnico puntarja Košuta. Več jih je pri tej priliki odpotovalo v Turin, kjer Košut stanuje. Da so pri tej priliki precej zabavljali proti Avstriji, se samo po sebi razume. Pa tudi na Ogerskem je bilo več neumestnih demonstracij. Mej drugim ga je Budimpešta izvolila za častnega občana. Nadžupan se je sicer upiral temu, ali njegovo upiranje ni nič pomagalo. — V *Budimpešti* ste se v soboto sešli delegaciji, to je ona dva zbora, ki imata odločevati o stvareh, ki so skupne Avstriji in Ogerski. Pred vsem pa dovoliti denar za cesarski dvor, vnanje stvari in vojsko. Predlagal se je delegacijama proračun za bodoče leto, ki kaže čiste potrebščine nekaj nad 141 milijonov goldinarjev. Za vojsko se zahteva kake štiri milijone več nego se je lani. — Sešel se je pa tudi ogrski državni zbor, kateremu se je tudi predlagal deželni proračun, ki kaže nekaj tisoč prebitka. Pri tej priliki je finančni minister obetal mnogo koristnih prememb in naredeb. Poslanci so pa njegove lepe obljube največ nekako nezaupno poslušali. — V *Frančiji* praznovala se je stoletnica prve republike. Pri tej priliki se je mnogo govorilo o miru in pobratenju narodov. Vlada je pa znova pokazala svoje nasprotstvo do vsega, kar je katoliškega. V nordskem departementu je dala zapreti neko jezuitsko

kapelo samo zaradi tega, ker so vanjo hodili tovarniški delavci. Vlada je izvedela strašno novico, da nekateri katoliški tovarnarji silijo delavce v cerkev. To je pa seveda proti svobodi vere in vesti. Seveda, ko bi delavce silili na kake veselice, bi se vlada ne bila tako hitro oglasila. Digenski škof je v svojem pastirskem listu odsvetoval vernikom čitanje dveh monarhističnih listov, ki zadnji čas zabavljata čez papeža in škofe. Princ Napoleon in pa grof Pariški sta se zopet nekoliko oglasila, da svet ne pozabi, da bi rada prišla na francoski prestol. Zgovorno svojim somišljenikom dokazujeta, kako bi bilo koristno, ko bi ju poklicali na čelo francoske države. Princ Napoleon se kaže celo republikanec, grof Pariški obeta razne demokratične uredbe. Narod se pa dosti ne zmeni več za izjave teh dveh mož, ker od njiju ne pričakuje rešitve Francije. — V *Nemčiji* so se katoliški in protestantski konservativci malo zbližali, kar je bilo lahko, ker so oboji za versko šolo in proti židovskemu liberalizmu. S skupnim postopanjem so že liberalcem pri dopolnilni volitvi odtrgali jeden mandat. To je pa že vzbudilo velik strah v liberalnem taboru. Liberalni listi kličejo k slogi in edločnosti, da verska šola zopet ne pride na dnevni red. — Razmere mej Nemčijo in Rusijo se nekoliko boljšajo, kar bode, kakor pričakujemo, še bolj utrdilo evropski mir.

Kaj je novega po Slovenskem?

Z dolenskih hribov, 25. septembra. To so pa zlate besede, tako sem sam pri sebi rekel, ko sem čital cenjenega „Slovenca“ št. 207. Katere so pa ove besede? Na-

vedem jih tu: „Možje, ki so vajeni igrati le vlogo mamelukov in kimorcev, ti niso za nas.“ Te besede naj bi odmevale povsod in na vseh krajih po katoliškem shodu.

prav tako natanko tudi ne bode tehtal stari vsacega hleba, in če jaz od vsacega hleba vzamem nekoliko testa in sebi spečem hlebček, se mu o tem še sanjalo ne bode. Rečeno, storjeno. Hlebček bil je takoj zgnjeten, potem brž v peč z njim, da bode prej pečen, kakor drugi hlebje in da ga potem ne bodo videli posli, ko pridejo pomagat hlebe iz peči devat. Vse mu je iz začetka šlo po sreči. Ko pa je pečeni hlebček vzel iz peči in ga hitro, ker je bil zelo vroč, iz jedne roke v drugo metal, zasliši stopinje. Janjče je takoj čutil, da se bliža stari Miha. Malo se prestraši, a ker je bil že večkrat v takih neprilikah, hitro dene hlebček za srajco in hodi sem in tja. Stari kovač je prišel k Janjčetu in je takoj videl, da ni vse tako, kakor bi moralo biti. Vendar govoril je kakor bi čisto nič ne bil zapazil. „No, ali bo že kmalu kruh pečen?“ ga vpraša. „Da“, odvrne naglo Janjče in se obrne v stran, ter popravi hlebček za pasom, ki ga je grozno pekel. Miha je to zapazil in takoj vedel, kaj je, vendar ni hotel nič reči, ampak hotel je tati spokoriti. Janče bi bil najraje videl, da bi Miha takoj odšel, ali ta je stal pred njim kakor pribit. Začel je govoriti o vremenu, o letini in še o mnogih „družih“ stvareh. Janjčeta je pekel hlebček, da mu je kar pot stopal na čelo. Vedno si ga je popravljal ali nič ni bilo bolje. Miha je vse to videl in komaj je zadrževal smeh. Ali ko Miha le ni hotel oditi

in je zopet nekaj novega začel pripovedovati, Janjče ni mogel prestajati več bolečin, ki mu jih je prizadeval hlebček. Ves obupen ga potegne izza srajce rekoč: „Ne morem več strpeti, četudi hlebec vidite!“ Miha bi bil kmalu samega smeju počil. Tako spokorjenega Janjčeta še ni videl v svojem življenju. Ali on je hotel, da bi se Janjče poboljšal, zato mu je rekel, da ga noče sodniji naznaniti, tudi ga ne za tatu razglasiti, ali opomniti ga hoče, kakšna kazen zadene človeka, ako nepošteno dela. Vroč hlebec ga je že zvnaj tako ožgal, da bode dolgo nosil znamenje na telesu, kako ga mora žgati še le slaba vest, če se ne očisti greha. In kdor se ga ne očisti, trpel bode še hujše kazni, žgalo ga bode v večnosti še bolj, kakor je to sedaj poskusil. Tako je govoril stari kovač Miha Janjčetu in mu naposled podaril oni osodepolni hlebec. Janjče je še dolgo imel opekline, in prav ta britka poskušnja in lep nauk gospodarjev sta ga privedla do sklepa, da največ velja mož poštenjak, ki nikoli ne pride v tako sitne nečastne zadrege. — Zajci v gozdu, zelinate glave na tuji njivi in krompir v sosedovi zemlji so imeli mir pred Janjčetom. Ni jih več potreboval. Dovolj mu je za potrebo zrastle na lastnem svetu, katerega je bajti prikupil s svojo pridnostjo in poštenostjo. — To dogodbó pa je še v svoji starosti rad pripovedoval domačim, ko jih je opominjeval, naj bodo pošteni in delavni!

Te besede naj bi si vsak dobro zapomnil in naj bi se tudi vsaki brez razločka stanu ravnal v življenju po teh lepih besedah.

Ne moremo tajiti, da nam je ravno kimanje veliko škodovalo. Mogoče, da se s kimanjem doseže kaka osebna korist, ali splošna ne! In vendar se kimanje in sebičnost vleče kakor rudeča nit vlasti v sedanjem javnem življenju. Eden se boji zameriti, torej kima, drugi bi rad dobil kako bolj mastno službo, torej kima. Zopet drugi, ko vidi, da se drugi bojujejo neustrašeno, pride in začne pogovarjati in prigovarjati, da se ne sme tako odločno postopati! Tako je dostikrat bilo in zato so radikalci tako predrzni postali. Vso neodločnost vrnimo od sebe po katoliškem shodu. Mi vemo, za koga se bojimo, naša reč je sveta; zato bodo tudi gotovo zmagala naša načela.

Ko se spomladi začeli graditi dolejnjsko železnico, je delo napredovalo le počasi, pozneje so začeli na vseh progah delati in delo gre hitro naprej. Tako se tudi mi vzdgnimo; vsak naj stopi na svojo progno in naj dela za Kristusa; naj bo vsaki celi mož. Kakor skale stojmo in ako bi nam kdo obljuboval, ne vem kaj in se nam hlinil ne vem kako, nikar mu ne verujmo. Le katoliške može pošiljajmo v občinske zastoje, v deželne in državne zbornice. Potem nam bo lepše solnce sijalo!

S Koroškega, dné 29. sept. (Ražnoterosti). Na res strašen način množé se zadnji čas samomori na Koroškem. Ne mine z lahka teden, da bi se ne poročalo o jednom ali več samomorih. Pač žalostna je ta prikazen, ker kaže, kako se ljudje čim bolj odtanjujejo svojemu Bogu, ne verujejo niti na Boga, niti na nebesa ali pekel — in si sami jemljejo življenje! Dné 17. sept. obesil se je na Suhu blizu Pliberka učitelj V. Bil je znan kot brezverec in bahal se je celó pred ljudmi, da ničesar ne veruje več! Vedno je delal zoper svojega župnika, mu nagajal, kjer in kakor je le mogel ter ga blatil tudi po nemško-liberalnih časnikih. Prišlo je zatogadelj do tožbe in učitelja so obsodili, da mora g. župnika prositi odpuščanja in javno po časnikih izjaviti, da je vse, kar je govoril in pisal zoper svojega duhovnega pastirja, le grda laž in obrekovanje! Par dnij za tem vzel si je V. sam življenje. Mislijo, da ni bil pri zdravi pameti. — V Št. Jakobu blizu Celovca obesil se je posestnik, p. d. Pakeiner. Zakaj? ni znano. — V Celovcu ustrelil se je dijak sedme šole O. Goriup zaradi „nesrečne ljubezni“. Naj bi se mladina raje brigala za svoje nauke in knjige ter ne pohajkovala toli po gostilnah in iskala slabe družbe; potem bi tudi taki res žalostni dogodki bolj izostajali. — Huda nesreča je zadela prebivalce v Št. Lenartu v Labudski dolini in v Medgorjah pri Podkloštru. V Št. Lenartu pogorelo je dné 12. sept. 21 hiš in 25 skednjev, vkupe 46 poslopij. Zgorela je vsa krma in vse žito, pohištvo, obleka itd. V ognju je ostalo tudi 6 krav, 2 teleti, 2 kózi, 2 konja in okoli 50 svinj. Škode je vsega vkupe 221.350 gld.; zavarovanih pa le 83.180 gld. — Dné 17. sept. pogorelo je v Medgorjah 20 hiš. Ostali sta le

dev hiši. Tudi tú rešili so prebivalci le življenje svoje, vsa obleka, žito, krma, pohištvo postalo je plen ognja. Zgorelo je tudi 7 svinj in mnogo kuretine. Škode je 90.000 gld., zavarovanih pa le 16.000 gld. Na obeh krajih je nesreča tem hujša, ker je zima že blizu. Po vsej deželi se pobirajo milodari za pogorelece in se je že precej denarja nabralo. Svitli cesar je daroval za pogorelece v Št. Lenartu 1000 gld., za one v Medgorjah pa 600 gld.

—m—

Štajarsko. V Mariboru so postavili novo poslopje za gimnazijo ali „latinsko šolo“, isto so dné 18. septembra milostlj. gosp. knezoškof dr. Napotnik slovesno blagoslovil. — V Lembahu pri Mariboru umrla je mati gospoda poslanca Robiča, stara 80 let. — V šoli za kovače je razpisano 10 deželnih štipendij, vsaka po 50 gld. Pravico do istih imajo mladeniči, ki so dovršili ljudsko šolo in so že dve leti pri kovaštvu, pa vsaj 18 let stari. Poduk v Gradcu traja šest mesecev. Prošnje poslati je do dné 1. novembra deželnemu odboru. Podukaželjni mladeniči kovači naj ne zamudijo ponujane jim priložnosti. Ako boš letos poprosil brez vpeha, oglasi se drugo leto zopet. — V nekem vrtu v Ptujci cvete, kakor časniki pravijo, jabljav letos že drugokrat. Nam se pa iz Zreč naznanja, da na nekej trti tam sedaj grozdje zori in ob enem na istem lesu tudi še cvet diši. — Blizu Ptujca so v treh dneh imeli požar štirikrat, namreč: dne 17. sept. je pogorela „preša“ posestniku Gobec, 16. sept. kočja Zagorškova v Dornavi in kočja Drofenikova na Gradišču pri sv. Florijanu dné 15. pa viničarija Zavožnikova v Janžjivrtu. Dvakrat so ogenj povzročili otroci. — Kočljar Jože Alt iz Vajta je prišel pijan domú ter začel pretepati ženo. Tej se je posrečilo, da je všla in se skrila. O praski je zvedel župan Stalicar; in misleč, da je mož vrgel ženo v Dravo, prišel je k Altu na travnik ter zahteval, naj mu pové, kje da je žena. Alt je začel zmerjati Stalicarja in ga poskusil suniti v vodo, ali pri tem se je Alt sam prekopičil v Dravo, iz katere je pa kmalo prikobacal. Stalicar je na to poklical občinskega slugo in mu naročil, naj hudobneža posodi pot do sodnika v Ptujci. Vsled tega se je Alt še bolje razjezil nad županom in mu je začel groziti z nožem. Ab sluga je neporedneža srečno zgrabil, in vjetnik videč, da se ne more rešiti, zasadil je nož sebi v prsa do smrti. — Velečastiti gospod Rath, župnik pri sv. Lovrencu, so župnikovali v Framu skoz 20 let in so še pred odhodom v drugi kraj s pomočjo darežljivih faranov postavili novo farno cerkev. Sedaj jih je občinski odbor Framski izvolil za častnega občana. — Na Slatini so dolgo vrsto let v občini gospodarili kristjanstvu in Slovencem neprijazni nemško-liberalci. Sovrašstvo do cerkve in govortice slovenske so poskusili razširjati s pomočjo „trajmanrarskega“ društva „šulferajn“. Občinski nemški odborniki so v krajnošolski svet spravljali „nemške“ može. Fotim je „šulferajn“ segnil pod roke, da so na Slatini postavili „nemško“ šolo. Ali s tem so se ljudstvu od dné do dné bolj odpirale oči ter so prebivalci povzročili, da je „nemška“ šola ostala brez učencev. Sedaj so dobili slovenski obč. odbor. — (Konec.)

Cerkev in šola.

● katoliški zavesti.

Slavnostni govor prevzvišenega gospoda knezoškofa ljubljanskega dr. **Jakoba Missia** v ljubljanski stolni cerkvi o priliki I. slovenskega katoliškega shoda dné 31. avgusta 1892.

Predragi v Gospodu! Slišali ste te dni že marsikaj o katoliški zavesti. In vendar hočem govoriti o njej danes še tudi jaz.

Da se sploh more reči, ta ali oni ima zavest o tej ali oni reči, treba mu je živega prepričanja o njej, goreče vneme za njo, velikodušne pripravljenosti, delati in žrtvovati se za njo.

Tega treba tudi za katoliško zavest.

Zavedno-katolišk mož mora s ponosnim prepričanjem čutiti se katoličana; mora z največjo vnemo in zato pred vsem čúti nad tem svojim imenom — ker odločilnim za večnost; mora, ako treba, tudi kaj pretrpeti za'nj, ne pa se ga sramovati, ne ga skrivati ali boječe stiskati v zakotje.

Zato se katoliški zavesti nikakor ne zadostuje samo s kakimi pobožnimi frazami; tudi ne z nekaterimi splošno-verskimi resnicami; ampak cela katoliška vera ji mora biti podlaga, sad pa življenje in ravnanje po načelih katoliške cerkve.

Katoličanstvo vse sloni na resnici, da je Jezus Kristus pravi Bog. To je prva in temeljna resnica katoliške vere, iz katere vse druge zajemajo svojo luč in trdnost, iz katere zajema svoje vodilo in svojo moč tudi katoliška zavest.

A sedaj mi morebiti kdo poreče: O hvala Bogu! Če je pa taka, potem je pa že dobro za nas. Vsi verujemo, da je Jezus Kristus pravi Bog; torej imamo tudi vsi katoliško zavest. „Hvala Bogu“, rečem tudi jaz, če je res tako. A, zraven ljudij, ki sploh ne verujejo na Boga in sina njegovega Jezusa Kristusa, se nabaja le predosti tudi takih, katerim ne manjka sicer prepričanja, da je Jezus Kristus pravi Bog; a to prepričanje jim spi nedelavno le samo v umu, njih src pa njim ne ogreva, in dosti manj še prodere do dejanj. In bojim se, da tacega mrtvega, brezvspešnega prepričanja ne manjka tudi med nami.

Zares! Če je Jezus Kristus pravi Bog, so božje tudi vse njegove besede in vsi njegovi nauki. Ne gre torej, iz verskih resnic, katere nam je razodel, izbirati si samo onih, katere nam ugajajo, drugih pa prezirati. Ne gre, videti n. pr. v Kristusu Bogu samo „učenika ljubezni“, sodnika vseh živih in mrtvih pa, ki boče človeškim delom prisodil ali pekel ali nebessa, pripisovati samo verskemu fanatizmu. — Če je Jezus Kristus pravi Bog, so božje tudi njegove zapovedi in njegovi ukazi. Ne gre torej, razločevati med zapovedmi in zapovedmi, ampak treba izpolnjevati je vse; zato med drugimi tudi tisto, ki se tiče sv. obhajila, in o kateri Jezus Kristus sam reče: „Ako ne bote jedli mesa Sina človekovega, in pili njegove krvi, ne bote imeli življenja v sebi“. (Jan. 6,

54.) — Dalje. Če je Jezus Kristus pravi Bog, so božji tudi njegovi vzgledi in njegova dejanja. Ne gre torej, zaničevati zapovedanih postov. Saj se je Jezus Kristus sam postil, in je tako z lastnim vzgledom posvetil post. Istotako ne gre, opuščati službe božje ob zapovedanih dneh, ako nočemo biti nekdej obsojeni, ker nismo ravnali po dejanju Kristusovem, ki je tudi on redno obiskaval tempelj Jeruzalemski in v sinagogah molil nebeskega Očeta. — Če je Jezus Kristus pravi Bog, so božje tudi vse njegove naredbe in naprave v naše izveličanje, so božji sv. zakramenti, je božja sveta spoved, in ne gre zanemarjati je, kakor malo gre zanemarjati Boga samega.

Tako torej bi se morala kazati katoliška zavest: v doslednosti krščanskega verovanja in krščanskega ravnanja. „Bog je, ki govori; Bog, ki zapoveduje: treba torej vbogati ga brez pogojno, brez mejno“ — tako izpoveda in ravna zavest, ki hoče biti vredna tega imena. A kolikim manjka te doslednosti, kolikim tudi med nami; in kako bi se razun omenjenih dalo naštetih še marsikaterih drugih rečij, pri katerih je manjka!

Posebno pa nam dosledne take zavesti manjka gledé sv. cerkve; in smelo se trdi, da smo se kakih sto let sem ravno v tem oziru le preveč odvadili pristnemu katoliškemu mišljenju, da smo se odvadili, izvajati in priznavati posledice, ki se naravnoč izhajajo iz bistva Kristusove cerkve. Gleda se v sveti cerkvi skoro jedino le človeška njena stran, a božja se prezira; in godi se ji nekako jednako, kakor se je godilo Sinu božjemu na križu, ko se je kazal v slabosti človeške svoje nature, mogočnost božje pa je zakril: psuje se, zametuje se, ali vsaj zasmehuje in zaničuje se.

In vendar — če je Jezus Kristus pravi Bog, je božja tudi ustanovljena od njega sv. cerkev, in se moramo torej držati tudi nje, ako se hočemo držati Boga.

Da, predragi v Gospodu! Sv. katoliška cerkev je božja in ni nič drugega, kakor Kristus, ki po njej dušno nadaljuje svoje življenje in svoje delovanje, svoje boje in svoje zmage med nami. Prišel je on jedini Zveličar vsega človeštva na ta svet, a zveličavno to delovanje izvršuje le po svoji cerkvi. Njej se izroči; od njenih naporov stori odvisen uspeh svojih trudov, svojega trpljenja in svoje smrti; v njene roke položi osodo svojega kraljestva nad nami. — Uči nas Kristus; a uči nas po svoji cerkvi svete vere, brez katere ni mogoče, dopasti Bogu. (Hebr. 11, 6.) Posvečuje nas Kristus; a posvečuje nas po zakramentih sv. cerkve, in tako nam deli življenje milosti, brez katerega ni vhoda v nebessa. Vodi nas Kristus; a vodi nas po tistih, katere je poslan od njega Duh sveti „škofe postavil, vladati cerkev božjo“ (Dejanje apost. 20, 28), in zaukazati nam, kaj imamo storiti, kaj opuščati, da zagotovimo svoje izveličanje.

Še celo o se bno svoje bivanje med nami: v najsvetejšem Zakramentu, nadaljuje Kristus le po svoji cerkvi: po duhovnikih.

In če ima bojov zoper sveto cerkev, komu prav za prav veljajo? Nauki Kristusovi so, katere oznanja sv. cerkev, in ki razdratijo ljudi; svetost Kristusova in njegove zapovedi so, katere podarja sv. cerkev, in ki razburjajo ljudi, ker njim očitajo njihove pregrehe; kraljestvo Kristusovo je, za katero se bojuje sv. cerkev, kateremu pa se nočejo upogniti. Odporej se, cerkev, danes Kristusu, in jutri si prista vsa nasprotovanja. Prosta? Ne — tedaj še le v verigah vseh človeških sil, in sužnja vseh strastij!

A, križana s Kristusom, cerkev tudi zmaguje s Kristusom. Napačana od vsakovrstnih zmot ostane nezmotljiva, ker po njej uči, ki je resnica sama. Pregarjana od vsega, kar se imenuje na zemlji mogočoo, vedno zopet vstaja — neporušna, vekovita, neumrljiva, ker ž njo trpi, a ž njo tudi zmaguje nedosežen vsaki sili, Kristus Bog, ki je s svojo smrtjo premagal smrt.

Tako je katoliška cerkev res živč med nami Kristus: on Bog in človek, in ona s človeškimi močmi izvršujoča božje oblasti; on jeden, ki je v svoji osebi le jedno človeško naravo združil s božjo, in ona jedina med vsemi, kateri je izročil svoje oblasti in podal svoje moči; on kralj nebes in zemlje, in ona na zemlji odločujoča vedno našo osodo, ker zaverano ali razvezano je tudi v nebesih, kar ona zaveže ali razveže na zemlji.

Taka je katoliška cerkev. Sedaj pa vprašam: jeli temu odgovarja naša zavest, zavest vseh tistih, ki se imenujejo katoličane? Poglejmo!

Med katoličani je dandanes prav dosti taci, ki spoznavajo sicer to ali ono resnico katoliške vere, in ki tudi držijo to ali ono zapoved katoliške cerkve; a papež in škofje so njim popolnoma tuja reč. Kaj naj verujejo, kaj naj izpolnjujejo, določajo sami po svoji vednosti in po svoji volji. Očitno je, da tako ravnanje ni katoliško, in da ni katoliške zavesti v njem. Ker jedna izmed verskih resnic in verskih zapovedij, katero mora vsakdo spoznavati in držati, ki po resnici in pravici boče biti katoličan, je tudi ta, da imajo učiti vsakratni škofje, oziroma, da se ima učiti od vsakratnih škofjev, kaj naj se veruje, in kaj naj se izpolnjuje, da se doseže zveličanje. Beseda: „Učite vse narode“ — ta oblast ob jednem in ta dolžnost, od Kristusa naložena apostolom in njih naslednikom, velja, kakor ob prvih časih sv. cerkve, istotako še dandanes, in bode veljala, dokler bode imelo narodov, t. j. do konca sveta. Ni torej katoliškega verozanja, in ni katoliškega ravnanja, ki bi moglo biti neodvisno od vsakodobnih škofjev in papeža, kot jedinih od Kristusa postavljenih posredovalcev v zadevi vere in verskega življenja. In čeprav bi kdo vse drugo veroval in vse drugo izpolnjeval, kakor velera sveta cerkev, tajil pa to resnico in to zapoved, da mora namreč naša vera in versko naše življenje sloneti na škofih zjedinjenih s papežem, in od njih dobivati svojo smer, bi vendar tako vedenje ne bilo katoliško in ne zveličavno za vedno življenje.

Ne veliko boljšega spoznanja o tem, kaj je katoliško, kažejo tisti, ki mislijo, da smejo škofje zaukazovati le to, kar je že itak zapovedano v božjih zapovedih, prepovedovati le to, kar je že tam prepovedano ali že samo v

sebi greh. Ne, škofje niso postavljeni samo za to, da jedino le ponavljajo, kar je bilo že nekdanj izrečeno; ne, da le kažejo kakor s prstom na že obstoječe. Ne proglašajo samo nekdanjih zapovedij, ampak dajejo tudi sami novih, kakor je, gledé na vedno spremenjajoče se razmere javnega in zasebnega življenja, spoznavajo primerne in potrebne, da ostane tudi v novih slučajih in v novih položajih mišljenje in ravnanje naše v soglasju z vero in njenimi zapovedmi. Novi časi, nove potrebe, nove nevarnosti. Zato pa tudi nove postave in nove zapovedi. Te zapovedi in vodila v verskem oziru dajejo nam vsakoljubno višji naši pastirji, kot od Kristusa postavljeni čuvaji in zastopniki sv. vere. Treba jih torej ubogati kot namestnike Kristusove; ubogati tudi tedaj, kadar nam dajo nove postave; ubogati tudi, kadar ne gre za reč že samo v sebi grešno, ampak še-le od njih prepovedano. Ker dolžnost pokorščine ne veže samo takrat, ko je reč grešna in le vrh tega prepovedana, ampak sploh, kakor hitro je djana pod postavo. Tudi takrat, ko se je dala prva zapoved na tej zemlji, se to ni godilo, kakor da bi bil strupen prepovedan sad in zato škodljiv človeškemu življenju. In bilo je greh, prelomiti to zapoved in jesti od istega sadu, jedino le zato, ker je bilo prepovedano. Tako torej prava in pristna katoliška zavest ne išče izgovorov nepokorščine, rekoč: saj to ni greh; ampak kakor hitro vé, da je ta ali ona reč prepovedana, oziroma zapovedana, ji to zadostuje. Ker greh je storiti ali ne storiti to, kar je prepovedano oziroma zapovedano.

Pokorščina torej, to je prepotrebna in bistvena vez v katoliški cerkvi; pokorščina v tem, kaj naj se veruje, pokorščina tudi v tem, kako naj se ravna. V tej čednosti odlikovati se mora vsak katoličan. A jih je veliko, ki so, ravno kar se tiče ravnanja po želji sv. cerkve, jako boječi, čeprav vsled tega, da je cerkev živč med nami Kristus, ravnanje in mišljenje po cerkvenem duhu ni drugo, kakor ravnati in misliti po Kristusu Bogu, torej največja modrost. A kakor rečeno, v tem oziru je mnogo katoličanov dandanes jako občutljivih in boječih, da bi se le ne zahtevalo preveč od njih — prizor nekako jednak, kakor če se otroci boje, da bi oziraje se na očeta ali mater jih le nikakor preveč ne spoštovali. Natanko, natančno se zato preiskuje, li niso tu ali tam prekorščene meje cerkvenega delokroga. „To spada v politiko; pri tem cerkev nima nič govoriti“, se kaj hitro sliši. In vendar tudi politika ni izvjeta od cerkvene razsodbe. Kako to? Gotovo je Bogu, ravno ker je Bog, vse podvrženo; vse, tudi politika. In gotovo velja tudi o delovanju politike: „Kaj koristi človeku, čeprav ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mat. 16. 26) A Kristus je Bog; in kako naj ravnamo, da ne le ne pogubimo, ampak da rešimo svojo in svojega bližnjega dušo, uči nas Kristus. Prav zato je Kristusu Bogu, in učitelju vsega človeštva, podvržena tudi politika, in se mora, ako noče kedaj postati pogubonosna, vselej in v prvi vrsti osirati na Kristusa. A Kristus uči nas po svoji cerkvi, in po njej nam kaže pravo in resilno pot v večnost. Zato mora politika, ako noče delati zoper Kristusa, in pri svojem poganjanju za časne naše koristi ne spraviti v nevarnost naše večnosti,

ozirati se, kakor na Kristusa, tako na cerkev, njegovo namestuico.

Najmanj pa se sme politika odtegovati cerkveni razsodbi, ko se ima določiti, kako naj se ravna in kako naj se postopa, da se medsebojne ravnane med cerkvijo in državo ne shujšajo cerkvi na škodo, da se ne kratijo cerkvene pravice, in da se zboljša in pospešuje javno versko stanje. Ali pa si li upa kdo trditi, da so poprejšnji sveti Oče prestopili svoj delokrog, ko so, gledé na cerkvene razmere na Italjanskem, razsodili in napovedali tamošnjim katoličanom: „Ne izvoljencev, ne volilcev“; ne eletti, ne elettori; t. j. naj se nikakor ne vdeležujejo političnih volitev? Ali da so sedanji papež prekoračili meje svojega področja, ko so pred kratkim ukazali katoličanom na Francoskem, naj pustijo na strani, kar jih loči, in naj se vsi postavijo na jedna in ista tla, da morejo potem toliko izdatneje, ker s skupnimi močmi, braniti pravice sv. cerkve in pospeševati verske koristi svoje domovine? Tudi politika torej spada v cerkveni delokrog, kolikor se posredno ali neposredno tiče cerkvenih zadev, in nobeden zaveden katoličan ne more tajiti, da o sebi in svojih koristih ima prvo in zadnjo besedo — cerkev, in le cerkev, in da mu ta beseda mora biti sveta in vodilo za njegovo politično postopanje.

Bilo je torej popolnoma krivo, ko so n. pr. gledé verske šole nekateri politiki rekli, da so sicer tudi oni za njo, vendar pa ne za tako, kakoršno zahtevajo škofje. Bilo je krivo. Ker katoliško-verske šole — in za katoličane druge ne more, ne sme biti — katoliško-verske šole ni mogoče imeti brez cerkve; katoliška cerkev pa zopet ni mogoča brez škofov, katerih mesto je od Jezusa Kristusa samega postavljeno, in je torej bistveno, ne ločljivo od cerkve. Zato, kdor hoče katoliško-versko šolo, mora ali hoteti tako, kakoršno hočejo škofje, ali pa je sploh noče.

Kakor je krivo tako ravnanje gledé šole, tako je neko drugo, skoro bi rekel, smešno, če ne žalostno. Ima namreč političnih listov, ki, vsaj kader njim kaže, hočejo biti katoliški, vendar pa se ničesar ne bojijo toliko, kakor očitanja, da so jim merodajni škofje. „Ob, tega pa ne,“ zavpijejo na vso moč, kakor bi šlo za največjo nesrečo; in ne najdejo ne zadosti besed, kako zatrjevati, da temu ni tako; ne zadosti dokazov, da so „samostalni“. Če pa vendar le rečejo kako prijazno tudi cerkvi in v soglasju s škofi — kar včasih mora biti že zaradi lepšega — se zato malo da ne še opravičujejo; in ne, da bi njim njihovi navori bili pravi, ker se vjemajo z višjimi pastirji; ampak nasprotno: pravi poudarek in prava znamenitost rečem zastopanim od škofov pride še le odtod, da tudi oni — samostalni — spoznajo in sodijo, njim pritrjevati! Zares, čudno tako katoličanstvo, in prežalostno, ako se smatra za mogoče, biti s Kristusom in ne ob enem s Kristusovo cerkvijo; s cerkvijo in ne s škofi, na katere, kakor na svoje stebre, je zidana. Ne, nikakor ni katoliško — mišljenje in ravnanje zoper škofe, ali le tudi brez škofov; ampak, kakor so oni, v jedinstvi s papežem, bistven in glaven faktor katoliške cerkve, tako se ta faktor tudi povsod mora nahajati, kjer gre za

katoliško stvar, in se nikjer ne sme prezirati, kjerkoli se hoče biti in govoriti katoliški.

To je tako res, da tudi katoliški shod ni katolišk že zato, ker na njem zborujejo možje katoliške vere, ampak ker se zraven tega držijo svojih škofov. Istotako se resolucije takih shodov, posredno neposredno zadevajoče cerkvene reči, morejo imeti za katoliške le toliko, kolikor njim ne oporekajo škofje, če prav so morda sklenjene po ogromni večini ali celo soglasno. To treba poudarjati in pomniti zlasti dandanes, v parlamentarnih naših časih, ko le večina glasov vse odločuje, in ko se tudi v razprave rečij, tikajočih se cerkve in njenega stanja, hoče vrvati neki parlamentarizem, zahtevajoč, da samo po sebi mora veljati in postati merodajno, za kar je odločilo glasovanje. Proti takim zahtevam se moramo toliko bolj zavedati, da nikakor ni mogoče imeti „katoliških“ shodov zoper škofe ali le tudi ne zmené se za škofe.

Sploh pa omenjam, da se more prav tako male imenovati „dober“ katoličan tisti, kdor se ne zmeni za svoje škofe in duhovnike, ampak še celo čez nje zabavlja, kakor malo se more imenovati „dober“ otrok tisti, ki se ne zmeni za svojega očeta ali mater in slabo o njih govori.

Našel sem vam nekatere reči, pri katerih manjka ali se zatajuje katoliška zavest. A ima jih žalibog še mnogo drugih, pri katerih je pogrešamo. Jedna taka je tudi ono dandanes tako navadno bahanje z napredkom, ki pa se ne vjema s Kristusom in z njegovo cerkvijo. In zares. Resnica je resnica; in Kristusova resnica, ker božja, in katoliške cerkve resnica, ker Kristusova, ni na pol resnica, ampak sama, gola in čista resnica. Napredovati torej od te resnice, s tem, da se zavrne ali vsa ali deloma, in se nadomesti s čim drugim, je vselej iti v neresnico. Ima napredek tudi v sveti cerkvi; toda ne ták, da bi to, kar je bilo resnično včeraj, jutri postalo neresnično, ampak ták, da se, kar se je včeraj spoznalo nepopolnoma, za naprej spoznava popolneje, jasneje, temeljiteje, in da vedno naprednoče spoznavanje uvideva v resnici-materi več in več drugih, katere se tako rekoč iz nje rodijo. „Jesus Christus heri et hodie; ipse et in saecula“: Jezus Kristus je ravno tisti včeraj in danes in vekomaj (Hebr. 13. 8) — to velja tudi o njegovi resnici. Zato nasproti verski resnici, kakor se uči v katoliški cerkvi, ne more imeti ne „naprednjakov“ ne „nazadnjakov“, ampak vsi morajo biti pravi korenjaki, ki se ne ganejo iz mesta, odkazanega njim po Jezusu Kristusu od svete cerkve; živi korenjaki, ki, kolikor se razcvitajo in kolikor rastejo, vendar ne nehajo ostati jedno in isto drevo, s pomočjo svete cerkve globoko in trdno vkoreninjeno v Jezusa Kristusa, in vredno, da je more nekdanj spoznati za „svoje“. (Prim. Jan. 10. 14.)

Ima neko drugo ravnanje, dandanes jako razširjeno, zlasti pa med takozvanimi razsvetljenci, kakor da bi namreč malo da ne Bog imel vprašati človeka, s kako častjo in s koliko službo naj se on, stvarnik nebes in zemlje, od strani človeka zadovoljuje. Po teh takih, če sploh verujejo v Boga, naj mu zadostuje, da ga spoznajo po nekaterih resnicah, katere morebiti tudi človeška pamet, če prav jako nepopolnoma, malo gotovo, in le od

daleč, nekoliko dosega. A ukloniti se tudi resnicam čeznaturno-razodetim, kakor jih uči Jezus Kristus po svoji cerkvi, to njim je odveč, to njim gre čez „človeško čast in prostost“. Jednako se vedejo gledé pozitivnih zapovedij. Jasno je, da s takim ravnanjem nikakor ne more stati vera v Jezusa Kristusa in v njegovo cerkev, in da so katoličani, katerim je taka omika in osveta več, kakor pa vera v cerkev Kristusovo, prišli popolnoma ob vso katoliško zavest: ali sploh ne spoznajo, kaj je Bog; ali pa tajijo, da je Jezus Kristus pravi Bog; ali se vsaj ne zmenijo za nj. Ako ne, bi morali priznati, da se mora Bogu klanjati vse, in da ni naše, ampak njegovo, določiti nam, katere resnice naj verujemo, katere zapovedi naj izpolnjujemo, ako se hočemo izveličati.

Da pa sem omenil tudi teh „naturalistov“ ali „deistov“ ali kakorkoli jih hočete zvati, vzrok je temu prežalostna prikazen, da na ravnokar popisanim stališču dandanes več ali manj stoji tudi vse javno življenje, in sicer tudi v državah z ogromno večino katoličanov. Da vas opozorim le na jedno reč, in sicer tisto, po kateri se javno življenje največ ravna — kje še nahajamo postavodajalstvo, v katerem bi se spoznavalo, dosledno spoznavalo, da je Jezus pravi Bog, in zato dušni kralj in absolutni vladar nad vsemi človeškimi odnošaji, bodi si v zasebnem, bodi si v socialnem, bodi si v državnem, in sploh: v javnem življenju? v katerem bi se spoznavalo, dosledno spoznavalo, da je cerkev Kristusova njegova jedina in polnpooblaščená nadomestnica? Jaz ga ne poznam tacega postavodajalstva; povsod je Kristus, Bog in kralj, kakor nebes, tako tudi zemlje in vsega, kar je na zemlji, več ali manj odstavljjen od svojega mesta. Vzemimo samo naše postave, ki se tičejo šolstva. Po 17. členu temeljnega državnega zakona (št. 142 leta 1867) je veda in njen pouk prost; prost namreč od vsake cerkve in vsacega veroizpovedanja. Po § 2. zakona, ki vrejuje razmerje med šolo in cerkvijo (št. 48. leta 1868) oskrbuje, vodi in nadzoruje cerkev sicer veronauk, a pouk v drugih predmetih je neodvisen od vplivanja vsake cerkve. Po tem takem se, kar se tiče postave, more — ne rečem mora, ampak more se zgoditi, da je človek sicer pred katehetom in veroučiteljem stvarjen od Boga in po podobi in podobnosti božji, da se pa pred zgodovinarjem, pred naravoslovcem ali kakim drugim učiteljem prevstvari v žival, koja se razvija iz opice. Bode morebiti prišlo neprilično, kaj tacega naravnost izreči; bode delalo sitnostij na vse strani, a nepostavno ne bode, oporekati verski resnici. In zakaj ne? Ker postava ne spoznava več Jezusa Kristusa pravega Boga, in ne od njega postavljene učiteljice vseh narodov: svete cerkve; zato pa tudi ne več njenih nauk. Sicer bi morala nepremeljiva resnica božja biti resnica ne samo v cerkvi, ampak tudi v šoli, v vseh predmetih in v vseh vedah, in sploh na vse strani. Tako pa je, kar se tiče postave, izročena dobri ali slabi volji dotičnikov. Da v tem ni katoliške zavesti, kdo more to tajiti?

Tako je tedaj sedanje stanje javnega življenja gledé Kristusa in njegove cerkve. Kaj ga je pa prouzročilo? Nezavednost katoličanov. In kam pridemo? Še vedno v večjo nezavednost, in s časom v popolno nevero, ako se ne vzdramimo, zavedamo, odločimo.

Gotovo je imelo nevernikov tudi takrat, ko je Jezus Kristus s svojo cerkvijo bil spoznan v postavah. Imelo je tudi takrat ljudij, ki so n. pr. kot zakonski skupaj živeli, čeprav niso bili zakonski, ker ne cerkveno poročeni. Tudi takrat popolnoma vsaj na tihem ni manjkalo hlapčevskega dela ob nedeljah. Tudi takrat se je trosila marsikatera protiverska v šolah. A takrat vladal je še čut, da je vse to pregreha ne samo pred Bogom in cerkvijo, ampak tudi pred svetom in pred državo. Danes pa, ko imamo vse vrste „prostostij“; ko imamo fakultativni civilni zakon, ko se postava jako malo briga za nedeljsko posvečevanje, in je dovoljeno, ob nedeljah zidati, kopati kanale, delati tlak itd.; ko je šola ločena od cerkve, je marsikaj grešnega pred Bogom — postalo dovoljeno in opravičeno pred ljudmi, in je še celó obdano z obliko postavnosti. Kar se je drugokrat postavno zatiralo, k temu ravno oblika postavnosti dandanes še vablja. In na tak način takratno posamezno, skrito zlo dandanes postaja občna, javna bolezen, dočim Kristus Jezus in Njegova cerkev dosledno bolj in bolj izginjata iz narodne zavesti. Tak je torej, po obstoječih premisah, tužni prizor v našo bodočnost, in to neizogibno preti tudi nam Slovencem, ki nismo s kakim jezom obdani in zabranjeni, da bi navali in nevarnosti splošne odtujenosti javnega življenja od Kristusa Boga, in dušnega kralja vsega človečanstva, ne prišle tudi do nas in nas zasukale v brezdušno nevero.

Sploh, predragi v Gospodu! nimamo uzroka, gledati z nekakim zaničljivim ponosom na druge, tuje kraje. Imamo, žalibog, marsikaterih prikaznij tudi pri nas na Slovenskem, katere napolnjujejo tuge človeško srce.

Da pogledamo, kakor smo poprej storili gledé postavodajalstva, na en drug nič manj vpliven faktor javnega življenja: na tisk po raznovrstnem njegovem razvoju, moramo priznati, da so ravno v tem oziru vsekane katoliški zavesti pri nas globoke in nevarne rane, in da pri vsej samosvojesti le preradi korakamo na strani tujih narodov, kadar gre zoper duhovnike. Ne ima dostojanstvene stopinje v katoliški cerkvi, cd najvišje do najnižje, katere bi ne bila že napadena na najhujši in najostudnejši način tudi pri nas. Ne ima imena, s katerim bi nas ne psovali. Izučeni, kolikor kdo drug; sini jedne in iste dežele, smo vendarle „mračnjaki“, „brezdomovinci“, in kar je še drugih takih ljubeznjivosti. Ne ima nobene, še tako nedolžne reči na nas duhovnikih: ne obleke in njene barve, ne tonzure itd., ki bi že ne morala služiti, da nas spravljajo v posmeh in ometavajo z blatom.

Tudi sedaj, ob priliki katoliškega shoda, kako nesramno in surovo se je pisalo, kakor v bratski pozdrav vsem slovenskim duhovnikom, ki se ga udeležujejo.

Sega se v zasebnosti, katerih razpravljanje, vsejedno, ali so resnične ali domišljene, bi morala zabraniti že vsaka količkera vzgoja. Zraven tega pa se lahko berejo tu in tam neslišane obdolžitve tudi celega duhovskega stanú. In kakor se ne prizanese našim osebam, tako ne naši rimsko-katoliški cerkvi, ne njenim napravam in naredbam, ne naši pokorščini do nje. Tako smo postali kakor pravi izobčenci pred neko vrsto ljudij.

Po vsem tem se gotovo ni čuditi, če dijaki po nekaterih krajih tako malo marajo posvetiti se duhovskemu

stanu. Ni se čuditi, če sem moral, ne samo jedenkrat, ampak večkrat že slišati iz pedagoških krogov, in sicer od lajkov, kako pogubonosno neko slovstvo pri nas vpliva na našo mladino: na njeno vero, na njene нрав. In končno ni se čuditi, če se nahajajo med mladimi našimi ljudmi, ki si smatrajo za svoj poklic na višjih šolah — govorim doslovno — „pripravljati se na boj s farji“.

A kar je še hušje, je to, da se tako žalostno počevanje prikriva še celó z „inteligenco“, z „razumnostjo“, z „narodno kulturo“, in kar je še drugih tako visoko donečih izrazov; ko bi vendar „kultura“, kakoršna se razodeva v pisavi rabljeni tu in tam pri nas, a neopravičljivi tudi pri najostrejšem nasprotju, le sramotila slovenski rod. Smelo trdim, da, odkar smo Slovenci, se mila naša beseda še ni tako nemlo rabila, kakor se to dandanes godi zoper nas duhovnike. Le prehitro so se vresničile besede rajnkega knezoškofa Slomškega, katere sem večkrat slišal, ne sicer iz njegovih ust, ampak od takih, s katerimi je najbližje občeval, da bodo prišli namreč časi, ko mlajši naš rod nas duhovnikov ne bode več maral.

Razložil sem vam, kakšne so razmere okoli nas; kakšne zlasti tudi pri nas, in posebno še v pogledu na tiste, ki so od Boga postavljeni, učiti sv. vero in čuti nad njo. Po vsem tem vprašam: Je li res, da vera in versko stanje, da katoliška zavest pri nas nikakor ni v nevarnosti?

Predno pa končam, naj mi bode dovoljeno, omeniti še neke druge reči.

Slušala se je že večkrat, zlasti pa zadnje dni pred našim shodom, izrečena želja, naj bi vendar prenehal razpor pri nas na Kranjskem in nastal zopet zaželjeni mir. Kdo si ga bolj želi, tega miru, kakor jaz? Vendar pa ne pozna naših razmer, ako kdo misli — in to je nekako brati tudi iz nekaterih izjav došlih katoliškemu shodu — da so tega razpora krive le osebnosti; da ga je kriva duhovščina, in na čelu njej se vé da jaz, ki sem že itak najbolj sovraženi mož pri mnogih Slovencih. A ni ga kriva kranjska duhovščina, čeprav se tesno oklepa svojega škofa in sočutno ž njim trpi — za kar si zasluži in ji tukaj tudi javno izrekam najiskrenejšo zahvalo — ni ga kriva duhovščina tesno sklenjena z menoj, ker ni ga kriva tudi moja oseba. Kriva ga je reč, katero imamo zastopati, in ta je: Jezus Kristus, in božje njegove pravice, kakoršne izvršuje po svoji cerkvi. Tukaj je zadnji in pravi vzrok, da se ne razumemo.

Da ima na svetu sploh ločitve gledé Jezusa Kristusa in njegove cerkve, je gotovo močno obžalovati, a čuditi se ni. Saj je že pri evangelistu Janezu precej v 1. poglavju (1. 11) pisano o Kristusu: „V svojo lastnino je prišel, in njegovi ga niso vsprejeli.“ Starček Simeon pa je „rekel Mariji, njegovi materi: Glej! ta je postavljen v padeč in vstajenje mnogih v Izraelu, in v znamenje, kateremu se bode oporekalo. In tvojo lastno dušo bode presunil meč, da se misli razodenejo iz mnogih src.“ (Luk. 2. 34, 35). Kristus sam pa tako popiše posledke svoje vere in svojega delovanja na zemlji: „Menite-li, da sem prišel mir dat na zemljo? Povem vam, da ne, ampak razpor. Zakaj odsihmal se jih bo v jedni hiši pet razprlo, trije zoper

dva, in dva zoper tri. Razprli se bodo oče zoper sina, in sin zoper svojega očeta; mati zoper hčer, in hči zoper mater; tašča zoper svojo nevesto, in nevesta zoper taščo.“ (Luk. 12. 51 — 53.) Tako sodi Kristus sam o učinkih svoje vere, Kristus, ki je vendar „knez miru“ (Izai. 9. 6.); ki gotovo ne išče razpora, in ga le najdel.

In tako so tudi našega razpora krive ne naše osebe, ampak to, da žalibog ne stojimo več vsi na enem in istem verskem stalšču, in da je to, kar je nam pravo, jedino katoliško, drugim le samo „klerikalna prenapetost in prevzetnost“.

Jasno je, da ne moremo mi, kojih poklična dolžnost in izključna oblast je, v tem auktoritativno podučevati druge, učiti se od njih, kaj je pravo katoliško. In zato tudi zanaprej — in če nas zavoljo tega še toliko sovražijo, črnijo in zaničujejo — hočemo zvesti ostati pri načelih sv. katoliške cerkve, kakor nas j'h uči rimski papež; svesti si, da, kdor hoče biti s Kristusom, mora biti z njegovo cerkvijo, in kdor z njegovo cerkvijo, istotako z rimskim papežem; svesti si dalje, da sveta vera in njena načela niso nočna luč, katera naj se skrbno prikriva, da le ne nadleguje, ako kdo spi, ampak da je luč, ki se mora očitno postaviti na svetilnik; svesti si končno, da — po besedah Kristusovih: „kdor ni z menoj, ta je zoper mene, in kdor z menoj ne nabira, raztresa“ (Mat. 12. 30) — gledé njega in njegove cerkve tako malo more imeti srednje poti na zemlji, kakor malo bode srednjega mesta v večnosti, kjer nas bode Kristus vse uvrstil le ali na levo ali na desno, kakor smo si s svojim ravnanjem tukaj izbrali.

Govoril sem vam, predragi v Gospodu! o katoliški zavesti, in kako naj se kaže v celem našem ravnanju. Čutimo se torej vselej in pred vsem goreče, zavedne katoličane, katerim so globoko v srca vpisane besede Gospodove: „kdorkoli bode mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa mene zataji pred ljudmi, tega bom tudi jaz zatajil“ (Mat. 10. 32. 33); in druge besede, govorne apostolom in njih naslednikom o zadržanju ljudij proti njim: „kdor vas posluša, mene posluša, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje, kdor pa mene zaničuje, zaničuje tistega, ki me je poslal.“ (Luk. 10. 16).

Božja pomoč pa ostani vedno pri nas, da zamoremo — kakor moli sveta cerkev tretjo nedeljo po binkošnih — „pod vodstvom in spremstvom Božjim tako prehoditi časne dobrote, da ne izgubimo večnih“, in po Kristusu, ki je „pot, resnica in življenje“ (Jan. 14. 6.), tako ravnati na zemlji, da se moremo nekđaj v večnem izveličanju ž njim veseliti v nebesih. Amen.

Ob pričetku šolskega leta.

Nekako tesno nam je vselej pri srcu pričetku obnove novega šolskega leta. Ko vidimo na stotine zdravih in bistroumni slovenskih sinov hiteti z dežele v glavna mesta, nadaljevat izobraževanje svojega uma in blaženje srca, tedaj se polasti neizmerna žalost našega slovenske mladino iskreno ljubečega srca. Tedaj se pred našimi očmi na novo krvavo razboli najhujša rana, ki razjeda

zdrave korenine naše države, to je — konfesijonslozna šola. — Zdi se nam vselej, da hiti mladina v brezverske šole, kakor bi hitela v mesnico, v duševno svojo smrt. — In ker poznamo našo blago in nadarjeno mladino, ker vemo, kako globoko splošno korenini v njej strah božji, katerega se je navzela v domači hiši od svojih dobrih starišev, zato tem jasnejše vidimo, kaj bi dobra verska šola izredila iz take mladine, kakor je naša. In uprav ta misel množi bolest vsakemu mladinoljubo.

Zato pa vzlasti ob pričetku šolskega leta dvigamo zopet svoj glas in z nami ga družijo slovenski stariši in pravi mladinoljubi: „Pustite male k Jezusu! Dajte nam verskih šol! Ne postavljajte teh razcvetajočih se rož v mrzle, le umetno razsvetljevane vrtove, postavljajte jih na solnčno stran, da bote imeli od njih veselja in sadov! Ne silite naše dobre mladine v šole brez Jezusa, dajte nam šol, kakoršnih hoče največji prijatelj otrok, naš Odrešitelj, in kakoršnih v njegovem imenu z vso pravico zahteva katoliška cerkev!

Zato kličemo v spomin sklep prvega slovenskega katoliškega shoda, ki nam mora biti tudi v šolskem oziru stalen program. Ta se glasi:

Katoliški stariši so po vesti dolžni, svoje otroke vzgajati in poučevati po načelih svete katol. cerkve. Ker pa večina Slovencev ne more sama zadostno vzgajati in poučevati slovenskih svojih otrok in ker imamo z druge strani v Avstriji prisilno državno šolo, zahteva prvi slovenski katoliški shod za slovenske katoliške otroke katoliške javne ljudske šole in katoliške učiteljske pripravnice v smislu izjav avstrijskih škofov v gospodski zbornici dne 13. marca leta 1890.

A še drug vzrok imamo, da se ne moremo iz srea veseliti pričetka novega šolskega leta. Našo mladino gonijo namreč v — tujo šolo, v šolo s tujim učnim jezikom. Koliko slovenskih šolarjev se je te dni vpisalo vzlasti po kronovinah izven Kranjske v — nemške šole, kjer ne bodo umeli besede učiteljeve! In kar se jih je vpisalo v srednje šole, ti vsi so vpisani v nemške šole, ker slovenske srednje šole so le na papirju.

Posebno užaljeni pa smo, ako v tem oziru obrnemo pogled na Ljubljano. V našem glavnem mestu je v zadnjem desetletju naraslo nemških ljudskih šol, kakor gob po dežju. In reči moramo, da se v Ljubljani na stotine slovenskih otrok germanizuje v nemških šolah.

Tukaj se odločuje značaj ljubljanskemu mestu, ne pa na napisih po ulicah in hišah. — Tu treba pozornosti! Žalibog! Omenjati moramo, da je uprav naša napredno-narodna stranka mnogo zakrivila množitev nemških šol v Ljubljani. Ko je zasedla mestno hišo, tedaj jej niso bile več dotedanje nekako utrakvistične ljudske šole, hotela je samo slovenske, ne ozirajoč se na dejanske naše razmere gledé srednjih šol. To je bil povod, da je moralo mesto ustanoviti mestne nemške šole. A pri tem so storili radikaleci drugo napako. Branili so se nemških šol ter s tem pospešili ustanovitev šulfereinske šole v Ljubljani, poleg nje pa se seveda niso mogli ubraniti ustanovitve mestnih nemških šol.

Zvedeli smo, da se je letos vzlasti veliko otrok vpi-

salo v Ljubljani v nemške šole, pri deški mestni nemški šoli govori se celo o vsoporednicah. Temu so mnogo krivi tudi stariši sami, ki silijo svoje otroke v nemške šole. Seveda imajo za to svoje veljavne vzroke. Omenimo le jednega. Od naše mladine, ki vstopi iz slovenske ljudske v srednje šole, zahteva se od srejnješolskih profesorjev, tudi Slovencev, toliko znanja v nemščini, kolikor si ga dijaki v ljudski šoli splošno ne morejo pridobiti. Stariši to vedó in ker je ponavljanje šol zaradi nemščine predrago, zato pošiljajo otroke v nemško ljudsko šolo. Pridenemo tudi v zagovor takih starišev, da so nam na razpolago imena zaslužnih naprednih narodnjakov, ki pošiljajo svoje otroke v — nemške ljudske šole.

Z ozirom na te žalostne dejanske razmere ob pričetku šolskega leta dvignemo svoj glas za domačo ljudsko šolo, za šolo z maternim učnim jezikom, kakor jo zahteva tudi prvi slovenski katoliški shod! Ta glas dvignemo v imenu zdrave pameti, ki to odločno zahteva, in v imenu napredka v pokuku, ki je v šolah s tujim učnim jezikom neuspešen!

Slovenske stariše spominjamo njih dolžnosti ter jih zagotavljamo, da se bodo njih otroci več in temeljiteje naučili v domačih ljudskih šolah, kakor pa v tujih.

Vzlasti pa prosimo stariše, vzgojevalce, učitelje in spleh vse mladinoljube: Ker so slovenski otroci v verskem in narodnem oziru dandanes večinoma v tujih šolah, skrbite, da z domačo versko vzgojo na podlagi materinega jezika zabranjujete zlo, kolikor se dá, ter pri obstoječih razmerah vzgajajte mladino v čast božjo in v srečo mladine! V ta namen delajmo in molimo!

Podobe iz življenja.

(Dalje.)

40. Prijatelj a.

Parizu se je slabo godilo, ko so ga Prusi oblegali. Ptice so pojemale na strehah in drevesih, prebivalcev v kanalih je primanjkovalo. Ljudje so jedli, karkoli so dobivali. Morissot, sicer urar, v sili pa tudi krojač, se je sprehajal nekega jutra meseca prosinca po nasipu z rokama v žepih in s praznim želodcem. Ustavil se je pred svojim prijateljem Sauvage-om, s katerim se je bil seznanil na bregu.

Vsako nedeljo pred vojsko je šel Morissot od doma s palico in pločnato zaklopnico, sedel na argenteuilsko železnico, izstopil v Kolombah ter prišel peš na otok Marante. Komaj je prišel, je začel ribe loviti in lovil je do noči.

Vsako nedeljo je srečal malega možička, precej debelega in dobrega, Sauvage-a, branjevca iz ulice Matera Božje Loretanske, enako gorečega ribiča. Preživela sta čisto celi popoldan drug poleg drugega, s protom v roki in sprijateljila sta se.

Včasih nista govorila, včasih pa; vendar dobro sta se razumela, ker sta imela enake težnje in želje, enake misli. Spomladi, okoli desete ure, ko je solnce začelo greti prijatelja v hrbet, je dejal Morissot svojemu sosedu:

„Kako prijetno, je-li?“

Sauvage je pa odgovarjal:

„Ne poznam nič boljšega.“

To jima je zadostovalo, da sta se spoštovala in razumela.

Jeseni, proti večeru, ko sta gledala v vodi nebo, katero je zahajajoče solnce krvavo pobarvalo, je pogledal Sauvage prijatelja in smehljajoč se pristavil:

„Kakšen prizor!“

Morissot pa gledajoč vedno trnek, odgovori: „To je krasnejše, kakor nasip, kaj ne?“

Ko sta se torej srečala onega jutra meseca prosinca, pozdravila sta se, segla si v roke, in Sauvage se pritoži:

„Glejte, kaj se je zgodilo!“

Morissot žalosten zašepeta:

„Kakšno vreme pri vsem tem imamo! Danes je prvič lepo.“

Nebo je bilo res lepo in višnjevo. Gresta drug poleg drugega, oba žalostna in v sanjah.

Morissot začne sedaj pogovor:

„Kaj pa lov? Kakšen spomin?“

Sauvage pa vpraša:

„Kdaj bodeva zopet začela?“

Stopita v majhno kavarno in pijeta absint. Ko ga izpijeta, gresta zopet na sprehod.

Morissot se ustavi in izrazi željo:

„Še jeden kozarček vina?“

Sauvage je zadovoljen: „Prosim!“

Gresta v vinotoč. Ko sta prišla ven, sta bila že nekoliko omamljena. Zunaj je bilo prijetno, veterček ju je hladil.

Sauvage, kateremu je pihajoča sapa posebno ugaljala, se ustavi in pravi: „Kaj pa, ko bi šla tja?“ in mahne z roko proti otoku Marante.

„Kam pa?“ vpraša Morissot.

„Na ribe, vendar.“

„Da, toda kam?“

„Na najin otok. Spreduje francoske straže so blizu Kolomb. Polkovnika Dumoulina poznam in ta bode nama že dovolil.“

Morissot se je od hrepenenja kar stresel: „Grem!“

Rizšla sta se, da bi vzela potrebne reči za ribji lov.

Cez eno uro sta bila že na potu. Prideta do vile, v kateri je stanoval polkovnik. Zasmel se je, ko sta mu svojo abotno prošnjo izrazila. Vendar pa je jima dovolil ter dal tudi dovoljenje pismeno.

Kmalu sta bila za sprednjo stražo, šla skozi zapuščene Kolombe. Bilo je okoli najjeste ure. Vas Argenteuil je bila popolnoma mirna, mrtvaško mirna.

Sauvage kazajoč s prestom na planine orgemontske, zagodrnja:

„Prusi so tam gori!“

Neki nemir ju je sedaj vznemirjal. Prusi! Nikoli jih nista bila videla, toda čutila sta jih že dva meseca pri Parizu.

Pri spominu na Pruse polasti se obeh strah.

„Kaj, ako bi jih srečala?“ zajecelja Morissot.

Sauvage odgovarja s pariško lahkomišljenostjo:

„Ponudila jim bodeva ocvrto ribo.“

Vendar sta omahovala; tiho se je jima sumljivo zdelo, dokler se Sauvage ne odloči: „Pojdiva, toda oprezno.“

Stopita v vinograd, pripogneta se in se splazita vedno se ozirajoč. Le nekaj korakov, in sta pri bregu. Zato jo hitro vdereta in se v bičje skrijeta. Morissot položi uho na tla in posluša, če bi bil morda kdo blizu. Ne sliši nič. Pomirita se in začneta ribariti.

Sauvage je ulovil prvega šarina, Morissot drugega, in potem je vsak trenotek eden ali drugi potegnil trnek s srebrno ribico. Lov je dobro vspeval. RIBE STA DEVALA v gosto mrežo, ki je do vode segala. Srečno veselje je oba napolnovalo in bilo je tem srčnejše, ker že dolgo časa nista lovila. Solnce jih je prijazno grelo, pozabila sta na vse.

Tu pa slišita globok hrum, kakor bi iz zemlje izhajal; vse se je streslo. Začeli so topovi peti svojo grozno pesem. Morissot se obrne in zagleda na Valerijanskem hribu oblaček dima. Nekaj trenutkov mine, in glej, drugič se zakadi in se sliši strel. Potem je postajalo streljanje vedno hitrejše in močnejše. Sauvage zmaje z ramo in izpregovori: „Že zopet začenjajo!“

In Morissot, poln jeze, zagodrnja: „Precej neumni so, da se tako pobijajo.“

„To je huje, kakor pri živali“, pritrjuje njegov tovariš.

Morissot, ki je vjel belico, slovesno dostavlja: „Tako se bode vedno godilo, dokler bodo vladarji.“

„Republika bi ne bila vojske začela“, popravlja ga Sauvage.

„S kralji imamo vnanjo vojsko, z republiko pa doma“, brani se urar.

Tako sta se menila nadalje. Valerijanski hrib je grmel brez prenehanja. Kroglice so razdirale hiše, morile ljudi, napolnovale s strahom srca žen, mater, hčera in sestra.

„To je življenje!“ toži branjevec.

„Recite raje smrt“, dostavlja z nasmehljem Morissot.

Zdaj pa čujeta nad seboj nekoga. Obrneta se ter z grozo zagledata štiri pruske vojake. Od strahu izpustita prota. Prusi ju primejo, zvežejo, vržejo v čolniček in prepeljejo na otok. Za hišico na otoku vidita dvajset nemških vajakov. Popred sta še mislila, da je popolnoma zapuščena.

Velik vojak ju vpraša v lepi francoščini: „Gospoda, ali sta veliko nalovila?“

Drug vojak položi pred častnika polno mrežo. Le-ta se nasmeje in pravi: „No, kakor vidim, ni šlo slabo. Toda gre za drugo reč. Pazita in nikar se ne motita. Vi dva sta ogleduha. Vjel sem vaju in dam ustreliti. Na videz sta lovila ribe, v resnici sta pa gledala, kje sem jaz s svojimi vojaki. Vojska je vojska. Ako se torej hočeta vrniti, recita mi geslo; poznata je gotovo, drugače bi ne bila sem prišla.“

Prijatelja sta obnemela.

Častnik vnovič prične: „Nihče ne bode izvedel in vi dva se na skrivnem povrneta domov. Ako ne povesta, bodeta precej mrtva. Izvolita tedaj!“

Ne zganeta se nič, ust tudi ne odpreta.

Prus ju zopet nagovarja: „V petih minutah sta na

dnu vode. V petih minutah! Imata vendar tudi prijatelje in sorodnike, je-li?"

Morissot in Sauvage stojita kakor stebra.

Nemec ukaže dvanajstim vojakom nemški, kaj naj naredé. Francozoma pa mrzlo veli: „Eno minuto časa imata še, več tudi sekunde ne.“ Potem se hitro vzdigne, prime Morissota za ramo, pelje ga v stran in mu zašepeta: „Hitro, geslo? Vaš tovariš ne bode izvedel.“

Morissot molči.

Prus stori enako sè Sauvagom, tudi ta molči. Zopet stojita drug poleg drugega. Priporočita vsak svojo dušo Bogu, prosita ga za odpuščanje grehov in se poslovita med poveljem častnikovim: „Z Bogom, gospod Sauvage! Z Bogom, gospod Morissot!“

Zdaj se čuje povelje. Dvanajst strelov zagrmi. Sauvage pade na obraz, Morissot na svojega druga z obrazom, obrnjenim proti nebu. Na to privežejo na noge kamenje in vržejo oba zvesta prijatelja v vodo.

„Zdaj pride vrsta na ribe“, reče sam sebi častnik. „Viljem!“ pokliče svojega slugo; „pripravi mi ribe, ocvri jih, dobre bodo.“

41. Truplo neznančêvo.

V 26. obzoru v jami sv. Vojteha smo našli sedmi dan po nesreči človeško truplo. Pripeljal nas je do njega le smrad. Ko smo ga našli, je ura bila ravno polnoč: zvon je pel tako milo, kakor bi rajnemu hotel pozvanjati. Ko bližje stopimo, res zagledamo človeško telo. Ali je bilo zares človeško?

Težko je imenovati človeka to, kar smo pri luči svojih svetilk gledali. Sedem dni je tukaj ležal, stropeni plini so njegovo telo jedli, kamenje, ki je doli padalo, ga je razpraskalo, ogenj ga je na pol sežgal, in nekaj cunj ga je pokrivalo. Tako je bil nesrečnej zdelan, da bi v njem nihče ne spoznal mladega, čvrstega rudokopa, ki je zadnji dan majnika šel od svojih starišev, žene, otrok, prijateljev in tu v globini izdihnil svojo dušo. Delavci so spoznali vse tovariše, tega pa niso mogli.

Ko so ga ven potegnili, gledali so ga drugi ljudje, toda spoznati ga niso mogli. Pridejo otroci in žene. Količkokrat so bili oni razsodniki, kjer nihče ni mogel razločevati med mrliča. Le-ti so bili, ki so klicali: „Oče, mož!“ Vrgli so se na tiste, katerih niso mogli spoznati bratje: „Ta je tujec, tega ne poznamo!“ Sirote in vdove so svoje može in očete spoznavale včasih po koščku obleke, po kruhu, ki so ga v žepih imeli, po podobici . . .

A sedaj, ko so zadnjega mrliča pripeljali, ga nihče ne spozna. Zastonj se je jokala žena ranjkega z otroci: „To niso oče, to ni Tone!“

Ko vidi zdravnik, da ga nihče ne pozna, ukaže ga nesti na pokopališče in pokopati kot neznanca. Nosači pridejo in ga hočejo že odnesti. V tem pa zadoni žalostni klic med množico. Gledalci se razstopijo in pride starka, skoraj slepa. Komaj truplo zagleda, že zakliče: „Tonček! Moj sin! Moj zlati otrok!“

Skloni se nad njim, pokriža ga in šepeta molitvico kot spremljevalko v večnost.

Ta starka, uboga in na pol slepa, je spoznala svojega otroka, katerega niso spoznali žena in otroci. Srečo je vleklo k njemu, ki je bil njen zaklad, njeno življenje. O zlato materino srečo! Da bi tebe tvoji otroci tako ljubili, kakor jih ti ljubiš!

42. S kmetom se ni norčevati.

V francosko mesto Meaux pelje kmet veliko medu. Lepo vrsto posod je naložil, tudi dobro pokril, da kaki nepoklican mrčes ne pride potoma na sladko malico. Pri mestnih vratih stoji strogi mitničar. „Kaj imate na vozu?“

„V vseh posodah med“, odgovori kmet.

„Bomo videli!“

Odmaše prvo, drugo in tretjo posodo, res posodo polno medu.

„Sedaj bo menda zadosti“, misli si kmet in hoče zopet vse tri odkrite posode dobro zamašiti.

„Bomo vse pregledali!“ ukazuje mitničar. Velikokrat so ga že opeharili, danes ni kaj dobre volje, tudi se mu sumljivo zdi, kje bo reven kmet toliko medu pridelal. Pregleda vse in res se kmet ni lagal, vse posode so polne medu.

Ni malo jezila kmeta taka natančnost. Kdaj bi bil že lahko prodajal na trgu med, pa mora sitnemu mitničarju odkrivati posode. Površno naglo zakrije in hajdi urno na trg, da ga drugi prodajalci ne prehité.

Muhe pa so kmalu zavohale, kaj je na vozu; cele trope se jih nasede, in ko mož ustavi na trgu, zapazili so že kupci, kdo je prvi pokušal med, in nobeden ne kupi pri njem.

To je bilo našemu poštenjaku že preveč. Najprvo se norčuje mitničar iz njega, sedaj pa še denarna zguba. Naravnost k županu gre tožit sitnega mitničarja. — Smešna se je zdelala tožba županu, zato tudi smeje se razsodi: „Mitničar je storil svojo dolžnost, vso nesrečo pa so za krivile muhe, nad njimi naj se tedaj zmaščuje, kjer in kakor hoče.“

Zbodlo je to moža, vendar mirno odgovori: „Hvala Vam, gospod, za razsodbo, pa rad bi imel pismeno dovoljenje od Vas, da smem vsako muho ubiti, kjer jo dobim.“

„Lahko se Vam takoj postreže.“ Vsede se, napiše dovoljenje ter izroči kmetu.

Komaj ima pisanje v rokah, zapazi, da se je ravnokar vsedla županu muha na lice. Krepko vdari po licu.

Neznansko je hud gospod župan, a kmet drži dovoljenje kviško za pobijanje muh, postoji še nekaj časa, potem pa mirno odide.

Par dni je čutil župan na lici neprimerno šalo.

Razne novice.

(Družba sv. Mohorja.) Kako je naša družba v zadnjem letu napredovala po raznih škofijah, kaže sledeči pregled:

Udov je bilo	l. 1891	l. 1892	
Goriška	5.848	— 6.160	prirastek 312
Krška	4.362	— 4.708	" 346
Lavantinska	16.744	— 19.244	" 2500
Ljubljanska	20.726	— 23.077	" 2351
Tržaška	2.511	— 2.651	" 140
Sekovska	295	— 303	" 8
Somboteljska	158	— 211	" 53
Zagrebovska	406	— 477	" 71
Senjska	134	— 147	" 13
Poreška	76	— 80	" 4
Videmska	150	— 168	" 18
Razni kraji	157	— 191	" 34
Amerika	260	— 286	" 26

Skupaj 51.827 — 57.703 prirastek 5876

(Cerkveni govor ljubljanskega knezoškofa.) „Domo-ljub“ prinaša svojim bralcem v prilogi apostolski govor, katerega je govoril ljubljanski knezoškof v stolnici na prvem slov. katol. shodu. Na ta govor opozarjamo svoje bralce, da naj ga natanko in večkrat beró, ker te resnice vedeti je dandanes vzlasti potreba katoličanom. Take resnice so seveda brezvercem trn v peti in zato naši liberalci tako mrzé našega škofa in o njegovem delovanju tako lažeje po svojih listih vzlasti po „Narodu“ in „Rodoljubu“. — Verniki pa dobro poznajo svojega škofa in njegovo blagodejno apostolsko delovanje, zato se v njih srcih uprav vsled teh napadov vedno bolj množi in vtrjuje vdanost in ljubezen do škofa, za katerega moramo vsaki dan hvalliti Boga, da ga nam je dal v sedanjih časih, ko cerkev tako posebno potrebuje res katoliških škofov.

(Shod katoliško-političnega društva v Dobu.) V nedeljo dné 9. oktobra je shod katol. pol. društva v Dobu v hiši posestnika in župana g. B. Zarnika, ob polu štirih popoldne. — Povabljeni so udje katol. političnega društva iz Doba in okolice. Zeleti je, da pripeljejo tudi mnogo drugih vrlih mož na shod. Nadejati se je obilne udeležbe, ker bodo govori na shodu lepi in zanimivi.

(Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji.) Č. g. Leopold Pieigas, Lichtenturnov beneficijant v Idriji, je imenovan od c. kr. kmetijskega ministerstva za stalnega veroučitelja na c. kr. rudniški šoli v Idriji. Č. g. Franc Avsec, kapelan v Trebnjem, ostane na svojem dose-danem mestu; mesto njega gre pa v Mengeš č. g. Edvard Kosbud, kapelan v Gradu. Enako ostane na svojem starem mestu č. g. Anton Nemeec, kapelan v Šenčurju pri Kranju; mesto njega gre pa v Naklo č. gosp. Gustav Schiffner, kapelan v Škocijanu pri Dobravi.

(Požar.) Iz Goričice pri Domžalah se nam piše: Dne 15. sept. popoldne je nastal v Stobu velik ogenj, in če tudi so cerkveni zidarji, železniški delavci in drugi ljudje hitro pritekli na pomoč, vendar niso več mogli rešiti sosednih hiš, Bizenkove in Fernihtove. Pri Mihaču, kjer je začelo goretí, ni bilo žive duše doma in vendar

so dobri in srčni ljudje oteli vso živino, ravno tako tudi sosedoma mersikaj spravili na varen kraj. Kako se jim je vžgalo, ni še gotovo, vendar pa vse kaže, da so zanetili, kakor navadno, otroci. Nesreča za pogorelece je toliko bolj občutljiva, ker so imeli krmo in druge pridelke večinoma že doma. Jok je bil velik in strah nepopisen, ker je bila cela velika vas v nevarnosti; a hvala Bogu, da ni bilo nikake sape in so bili ljudje hitro na mestu. Pohvalno in častno moram omeniti tudi gasilnega društva, ki je bilo zelo urno in se je res jako vrlo obnašalo in preprečilo še večjo nesrečo. Tudi trzinska brizgalnica je bila jako dobra tovarišica našim trem. Gasilno društvo, to je res velika sreča za dotični kraj, kajti dela z največjo požrtvovalnostjo za blagor človeštva, in ako bi bilo po mojem, morala bi vsaka večja vas imeti to prekoristno društvo. Saj ni treba drage in lepe „uniforme“, treba je le kakih pet ali deset mož, dobro izvežbanih, in vsaj eno, če tudi majhno, brizgalnico, ker tudi taka služi prav dobro. Ker je pa več vasij blizu skupaj, naj bi skupno imeli eno veliko ali dve manjši brizgalnici, kakor pri nas v Domžalah, in tako bi morale biti prav povsod. Gasilna društva so neprecenljive vrednosti. Kaj se ogenj zmeni za to, če tudi ženske še tako pridno donošajo vodo; ko pa pripeljejo brizgalnico in ona prične svoj posel opravljati, zdi se mi, kakor da bi črn oblak zakril solnce, ker temno postane. — Ker je tem trem posestnikom tudi že pred enajstimi leti vse do tal pogorelo in so bili že poprej brez lastne krivde vsi revni, so zdaj res usmiljenja vredni in bi hvaležno vsak, tudi najmanjši dar, radi sprejeli; zato bi podpisani prav rad sprejemal vsak krajevarček, ki bi ga utegnile te vrstice izvabiti iz žepa usmiljenih sodeželanov in mojih sobratov. Vsak krajevarček bo pogorelcem obrisal eno solzo, dobrotnikom samim pa enkrat pred pravičnim sodnikom morda sto.

J. Strupi, beneficijant.

(Premovanje konj) se je vršilo dné 6. sept. v Lescah. Za kobile z žrebeti so dobili darila; A. Kržišnik iz Zerovnice 35 gold., T. Preširn iz Lesec 20 gld., Franja Rozman, I. Božič iz Nove Vasi in I. Cotelj iz Zgoš po 15 gld., Fr. Zupan iz Smokuča in A. Znidar iz Zgoš srebrni svetinji. Za mlade breje kobile: F. Koželj iz Smokuča 25 gld., M. Rozman 20 gld., L. Grile 15 gld., J. Kolman in V. Papler srebrni svetinji. Za eno-in-dveletne kobile: I. Resman in Fr. Benedičič po 10 gld., I. Marovt, I. Preč in I. Svetina srebrne svetinje.

(Iz bosanske Dubice) se nam poroča: V drugi polovici meseca avgusta je bila pri nas velika vročina, kakor nalašč za našo mladev, ki se vrši pod milim nebom. September je bil v začetku deževen in hladen, sedaj imamo suho in gorko vreme. Koruza je letos obrodila izredno dobro, cena ji je silno nizka, mernik po 60 kr. na mestu; tudi za pšenico ni nobene prave cene. — Naredbe proti koleri so zelo stroge; ukazana je največja snažnost po stanovanjih, dvornih in hlevih. To je pri nas potrebno. Orožniki hodijo po hišah in pretijo z globo,

ako se ukazi točno ne spo'nujejo. Ob meji se delajo po več krajih barake za slučaj bolezni. — Zaduje dni se je izgubil pri nas orožnik-mohamedan; njegovo obleko so našli na bregu, zato se sodi, da je šel v vodo. — Nedavno smo imeli v Dubici ogenj. Nevarnost je bila velika, ker je začelo goriti sredi vasi in so biše krite večinoma s slamo, a marljivi gasilci so ogenj omejili, zgorela je le ena hiša.

(Duhovniške premembe v lavantinski škofiji.) Župnijo Šmarje je dobil čast. g. Fr. Jug, župnik pri Sveti Barbari; župnijo Marenberg čast. gosp. A. Heel, župnik v Zusmu. Čast. g. J. Vreže, korni vikarij v Mariboru, je imenovan katehetom na ljudskih in meščanskih šolah; na njegovo mesto pride čast. g. dr. A. Medved iz Trbovelj in čast. g. P. Gregorec iz Polzela v Trbovlje, na Polzelo pa čast. g. J. Črnc. V pokoj je šel velečast. g. Jos. Toporišič, knezoškofijski duh. svétnik in župnik v Št. Lovrencu.

(Nova dekanija v Žužemberku.) Ljubljansko knezoškofijstvo je razkrojilo obširno trebanjsko dekanijo v dve ter ustanovilo novo dekanijo s sedežem v Žužemberku. Dekanom nove dekanije je imenovan prečastiti gospod knezoškofijski duh. svétnik in župnik v Žužemberku, Mihael Tavčar. Podrejene so tej dekaniji od trebanjske dekanije odkrojene fare: Ajdovica, Ambrus, Hinje, Sela in Šmihel, dalje iz šmarijske dekanije izločeni fari: Krka in Zagradec, in iz kočevske dekanije izločena fara Topla Reber.

(Bolezen.) Iz Naklega se nam poroča, da se širi tam zadnjih 14 dnuj nadležna bolezen griža. Okoli 35 bolnikov še leži, kakih 10 jih je okrevalo, umrli so do sedaj trije. Bolezen se je začela na Cegelnici in se je večidel po vodi preselila že skoro v vse druge vasi nakelske župnije. Od dne do dne je več bolnikov. Bolezen je huda: kdor se ne vojskuje takoj začetkom zoper njo, pokori ga gotovo več, ko teden dnuj, če jo še more zmagati. Nedorasle umori v 10 dneh; čvrsto odrasli se ji ustavljajo malo dalje; pa tudi te lahko pokoplje. Najraje se oglašaj neljuba gostinja ondi, kjer se ne ljubi snažnost, red in treznost! Zato se priporoča redno življenje in velika previdnost! Ako se bolezen oglasi, vlezti se takoj, če hočeš ležati malo časa; grej se, posebno velja to za noge in trebuh! Vživaj le lahke jedi, pa še te le po malem! Vodo pij le po žlici, kedar te prav žaja prisiti; če je slaba ali celo po kakem drugem bolniku že okužena, naj se ti zavre, predno jo vživaš! — Dokler še nimaš zdravniške pomoči, rabi katero izmed raznih domačih zdravil; pa ne poskušaj vsega navskriž! Z zdravnikom ne odlašaj, ker začetkom ti bo najlažje pomagati! — Da se ne bo bolezen širila, naj se ne pere bolnikova obleka v vodi, katero še kje rabijo; kdor bi to storil, je lahko morilec mnogih ljudi. Bolnik naj ima posebno jedilno orodje in posodje, kar pove že zdrava pamet. Več in natančnejših navodil pa podá zdravnik!

(Iz Doba) se nam poroča: Volitev župana se je vršila 18. septembra. Županom je izvoljen Boštjan Zarnik, prvimi svetovalcem Franc Videmšek, poprejšnji župan, svetovalcema pa Miha Birk in Luka Grošelj. Volitev

odbornikov, ki je bila 7. septembra, je bila jako živahna, da ne rečem, skoraj burna. Stali ste si nasproti dve stranki; ena bi bila rada na županski stol posadila moža, ki že dalj časa hrepeni po tej časti, druga stranka pa s tem možem iz raznih vzrokov ni zadovoljna, da bi ji županil. Posrečilo se je poslednji zaprečiti njej neljubo kandidature, zakaj mož je dobil pri volitvi župana samo en glas izmed trinajstih. — Vreme imamo jako ugodno za poljedelstvo, večinoma lepo vmes s potrebnim dežjem, toda zdravstveno stanje ljudi pa ni posebno povoljno. Ljudje bolehajo že nekaj časa za grižo, tudi posamezni slučaji vročinske bolezni so se pokazali tu in tam. Za obema boleznima jih je nekaj pomrlo.

(Katoliški shod — sloves-n banket — dr. Ferjančič.) Z Notranjskega se nam poroča: Na čelo pripravljalnemu odboru za prireditev slovesnega banketa, ki bo demonstracija zoper prvi slovenski katoliški shod, kakor ste poročilo objavili v svojem listu, postavil se je poslanec notranjskih kmetijskih občin dr. Ferjančič. Mi smo se jako čudili tej agilnosti našega poslanca, kajti sicer se ni tako agilnega kazal. Tako n. pr. smo imeli na Notranjskem pripravljalne katoliške shode. Na tak shod v Crknicu je bil tudi povabljen dr. Ferjančič kot poslanec notranjskih občin. A na ta katoliški shod ga ni bilo, njegovi volilci niso bili niti toliko vredni, da bi jim bil poslanec dal odgovor na povabilo, a sedaj se je dr. Ferjančič kar naenkrat oživil ter stopil v javnost kot načelnik odbora, ki pripravlja demonstracijo zoper prvi slov. katol. shod — Dobro, da se vedno bolj spoznavamo!

(Iz lavantinske škofije.) Župnijsko poskušajo se delati v Mariboru ti-le gospodje: A. Grušovnik, kaplan na Žalcu; J. Kapler, kaplan v Smartnem pri Slov. Gradcu; Jak. Merc, kaplan v Šentilji pod Turjakom; Jak. Otgerl, kaplan pri Sv. Lovrencu v Slov. Goricah in Št. Turkuš, kaplan pri Sv. Petru nižje Maribora. — Umrli je pri č. šolskih sestrah v Mariboru č. sestra Ljudmila Arzenšek v 22. letu svojega življenja.

(Pasar g. Ivan Kregar) je zopet jako ukusno izdelal več novih del: Za farno cerkev v Solčavi — srebrno gotiško monštranco, v ognju pozlačeno, okrašeno s 5 podobami, 52 pravih dragih kamenčkov, mej njimi štirje dijamanti, so lepo vloženi v monštranco in 18 kar. zlato lenulo. Cena blizu 1000 glđ. — Za farno cerkev v Zagradcu gotiško srebrno monštranco s štirimi email podobami in drugimi ličnimi okraski. Cena okrog 650 glđ. — Srebrna eiborij v romanskem slogu č. gg. jezuvitom v Ljubljani, bogato okrašen in cizeliran. Križec ima na sredi prozoren ametist. Cena okrog 200 glđ. — Za farno cerkev Priedit v Bosni lep srebrn kelih s pateno. Cena okrog 200 glđ. Oboje je dar č. gospoda Ant. Jakšiča, vpokojenega župnika v Krškem.

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 20. oktobra zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 24. septembra:	36,	69,	48,	50,	56.
Gradec 24. „	60,	77,	26,	76,	73.
Trst 1. oktobra :	76,	82,	29,	64,	26.

Tržne cene v Ljubljani dne 1. oktobra.

	g.	kr.		g.	kr.
Pšenice bela	6	13	Špah povejem, kgr.	—	64
Reš.	5	36	Surovo maslo,	—	85
Jedmen,	4	16	Jajce, jedno	—	20
Oves,	2	52	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	24	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	4	41	Telečje	—	62
Koruz,	4	26	Svinjsko	—	60
Krompir,	2	66	Kostrunovo	—	34
Leda,	10	—	Pikanez	—	40
Grab,	10	—	Golob	—	14
Pislo,	8	—	Seno, 100 kgr.	—	1 96
Maklo,	—	90	Slama,	—	1 69
Mast,	—	68	Drva trda, 4 kub. mtr.	—	7 50
Špah svež,	—	58	" mehka,	—	5

zadnja cena

B. Miklauc

v Ljubljani, Špitalske ulice šte. 5.

Zaloga vsake baže

gvantnega blaga za moške
in ženske 72 9-1

kakor tudi vse vrste koca, kovtre, srajce,
jope, nogavice, svilene in cajgaste rute itd.

po najnižji ceni.

zadnja cena.

Na Najvišje povelje Nj. e. in kr. apostolskega veličastva.

Bogate oskrbljena po e. kr. ravnateljstvu loterijskih dohodkov
zajamčena**XXVIII. državna loterija**

za očitne dobrodelne namene.

3135 dobitkov v skupnem znesku 170.000 gld. in
sicer: 1 glavni dobiček s 50.000 gld., z dvema predobitkoma
in dvema podobitkoma à 500 gld., 1 glavni dobiček s 30.000 gld.,
z 1 predobitkom in 1 podobitkom po 250 gld., 2 dobitka po
10.000 gld., 10 dobitkov po 1000 gld., 15 dobitkov po 500 gld.,
100 dobitkov po 100 gld., naposled serijski dobitki v skupnem
znesku 30.000 gld. — Zrebanje se bo vršilo neprekljeno dné
29. decembra 1892. — Srečka stane 2 gld. avstr. velj.

Podrobnejša določila ima igralni načrt, ki se dobiva
brezplačno s srečkami pri oddelku za državne loterije, Dunaj, I.,
Riemergasse 7, II. Stock, in Jakoberhofe, kakor tudi po mnogih
prodajalnicah. — Srečke se pošiljajo poštne proste.

Dunaj, oktobra meseca 1892. 81 6-1

C. kr. ravnateljstvo loterijskih dohodkov,
oddelek državne loterije. 464 6-1

POVESTIIII. zvezek: **Andrej Kalan**

izšel je ravnokar, ter se dobiva komad
20 kr., po pošti 23 kr. v Katoliški
Bukvarni in Tiskarni v Ljubljani.

Tudi II. zvezek je še v zalogi.

Pri nizki ceni **Ignacij Žargi** Pri nizki ceni

v Ljubljani, sv. Petra cesta šte. 4

priporoča svojo izborno zalogo

rednega, manufakturnega blaga in vsako-
vrstnega perila

predpasnikov, srajc itd. — Zaloga kravat,
narejenih venčkov in šopkov, blaga za kro-
jače in šivilje. — Prodaja po prav nizki ceni

3-1 ženske potrebščine
nogavice, rokavice, volno, robce, ogrinjače.
Uzorke (muštre) pošlje na željo brezplačno.

Velika 50 krajcerska loterija.

Zrebanje
že 15. oktobra.

Glavni dobiček

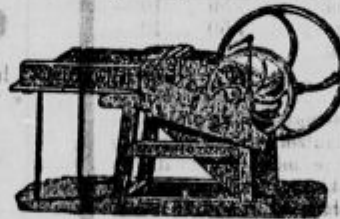
75.000 gld.

Predzadnji teden

3-3 Srečke à 50 kr. priporoča:

J. C. Majer v Ljubljani.

Vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo,

mlatilnice, čistilnice za žito,
trlerje, slamoreznice,
mline za sadje,
skisalnice za sadje in vino, za grozde,
kator vse druge stroje in priprave
za kmetijstvo,
vinarstvo in sadjarstvo itd.
priporoča v najnovejši in najboljši
obliki, po ceni!

IG. HELLER, DUNAJ,

1/2 Praterstrasse 78.

Illustrirani zapiski iz polovna pisma v hrvaščem, nemškem, italijem in slovaščem
jezik po zahtevanju brezplačno in franko. — Čas za poskušajo — garancija
vsaki pogoj.

Kopaj mišne cene!

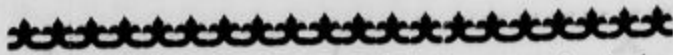
Največji izbor.

L. Mikusch,
tovarna delalnik,
Ljubljana, Mostni trg 15.

Najnižje cene

18 21-16

Podpisani usoja si prečast. duhovščini, spošt. uradnikom in slav. občinstvu v mestu in na deželi priporočiti se v najtrajnejše izdelovanje

duhovniške obleke

uradniške obleke (uniforme).

uradniške drž.-želez. obleke,

uradniške zas.-želez. obleke,

civilne vsakovrstne obleke

po poljubnem kroju prirejene, izdelane iz zajamčeno izvrstnega blaga po primerno nizki ceni. Najrazličnejše blago imam vedno v zalogi 66 (10-6) Veselopoštovanjem

Fr. Cassermann

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4.

Primerna darila!

priporoča uljudno

Fran Čuden,

urar,

preje **J. GEBÄ,**

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11,

ter vabi uljudno preč. duhovščino in sl. občinstvo na ogled svoje **velike izborne zaloge** najraznovrstnejših

žepnih ur, zlatih, srebrnih in nikelnatih, stenskih ur z nihalom, ur s stojalom in ur budilno (Weckeruhren), ur z godbo in godbenih valčkov v ličnih politiranih omaricah, raznovrstnih verižic, prstanov in uhanov.

Gene žepnim uram so naslednje:

Najfinije nikelate ure	od gl. 3-80 do	6 —
" srebrne ure s ključem " " "	7-50 "	10 —
" srebrne remontoir - ure " " "	7-50 "	12 —
" iste z dvojnimi oklepom " " "	9 — "	18 —
" zlate ure za dame	16 — "	35 —
" zlate ure za gospode	24 — "	130 —

Garantiram povsem za poštenost pri meni kupljenega blaga; za zanesljivost mehanizma pa poldrugo leto jamčim. — Cenjeni naročniki se mogó prepričati, da moje blago ni zamenjati z dunajskim tovarniškim blagom, vzile temu, da **prodajem dobro blago za res nizke cene.**

Popravila izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim za dobro izvršbo — Vnanjim naročnikom postrežem po želji z obratno pošto. 17-12 205 38 27

Ilustrovani ceniki na željo gratis in franko.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(13) zobozdravnik

pri Hrdeckega mostu I. nadstropje.

Jos. Cotman,

pleskar, lakirar in napisni slikar,

172 (19)

v Ljubljani, na Bregu št. 6.

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi v lično izvršitev vseh v njegovo stroko spadajočih del, posebej se priporoča gr. obrtnikom (rokodelcem) v izvršitev imenskih in raznih napisov. Delo solidno, trajno in cene nizke

Schick M., specializist na Dunaji, L. Goldschmidgasse št. 3, priporoča trpečim vsled kilie 35 (10-7)

elast. kilne pasove (Bruchbänder) izdelane po najnovejših predpisih in najpripravnih, kateri zabranjajo povečanje bolečin; za enostransko porabo gl. 5.— do 8.—, za dvostransko gl. 9.— do 15.— **Za hudo trpeče** (reponitbar) prav pripravni so moji **elastični pasovi s premikajočim se klopčičem**, enostranski gl. 4-50 do 7-50, dvostr. gl. 8-80 do gl. 15.— Pri naročitvah, katere se izvršijo po povzetji, označi se kakovost bolezn

Prodajalci (ne agentje)

ki hočejo prodajati kmetijske stroje se prosijo, da pošljejo svoje naslove **Ignaciju Hellerju na Dunaju.**

2-1 II. Praterstrasse 78. 80

Koverta s firmo vizitnice in trgovske račune priporoča **Katol. tiskarna v Ljubljani.**

Hiša prodá

Franc Paulič „pri Merčniku“ na Igu.

Hiša je pripravna za gostilno, ima pet sob, dobro klet in kaščo. Poleg nje je še majhna hišica z jedno sobo in tremi shrambami.

Gospodarska poslopja so:

hlev, svinjaki; vrt s sadnim drevjem in kozolecem. Tudi podledenica in vodnjak je na posestvu.

Natančneje pové:

73 2-1

Franc Paulič
na Glincah pri Ljubljani št. 12.

Tinkuro za želodec

pripravlja lekarnar **Gabrijel Piccoli.** 261 10

Ta tinktura za želodec je sredstvo, ki lahko, vendar zdatno krepi opravlja prebavnih organov in pospešuje odprt život. Dr. Hager, doktor filozofije in medicine itd. itd. v Frankobrodu n. O., in prof. Knapitsch, zapriseženi sodnijski kemik v Ljubljani, sta to tinkturo za želodec kemično analizovala in soglasno našla, da ni drastično sredstvo.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 steklenicami stane gl. 1-36, s 24 gl. 2-60, s 36 gl. 3-84, s 44 gl. 4-26. 55 steklenic tehta 5 kg. s poštno težo in velja gl. 5-26. 110 steklenic gl. 10-30. Poštnino plača vedno naročnik. — 1 steklenica 10 kr.

Piccolijeva lekarna „Pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo.